

Эсэгэ ороноо, эхэ нютагаа эб хамта мандуулая!

БҮРЯАДАЙ ФЕДЕРАЦИЯ

Бүгэдэ арадай сонин

1921 оной
декабри
21-нээ гарана

2001
Февралин
8

Үбэлэй һуул
шаралшан-үхэр
һарын
15
гарагай 5
ЧЕТВЕРГ
№ 15 (20375)

№ 6 (203)

ҮЕ САГАЙ ҮНДЭРӨӨ...

Хори буряадай 11 эсэгийн түлөөлэгшэдэй Петр хаанда ошожо, өөһэдүнгөө эрхые хамгаалха талаар түүхэтэ аяншалгын 300 жэлэй ойдо зорюулагданан эрдэмт-практическа конференци Хоридо, Хэжэнгэдэ боложо үнгэрөө гэжэ мэдээсэгдэнэ байха. Түүхэтэ энэ аяншалгын удха шанарта зорюулагданан эрдэмт-практическа үшөө нэгэ конференци байгаа онои январин 30-да Яруунын аймагай түб Нархата тосхондо эрдэмтхэлэй үндэр хэмжээндэ боложо үнгэрөө. Эрдэмт-практическа конференцидэ эрдэмт докторнууд Ш.Б.Чимитдоржиев, В.Б.Базаржалов, буряадай арадай уран зохиолшо Ц.А.Жимбиев, Россин Федерациин Үндэһэтэнэй асуудалнуудай, миграциин талаар министрствын Буряад Республикадахи территориальна эмхиле ударидагша Е.М.Егоров гол элдхэлүүдые, Буряадай Эрдэмтэ түбэй, Зүүн Сибирин гүрэнэй технологическа университетэдэй залуу эрдэмтэд нэмэлтэ элдхэлүүдые хэжэ, танхим соо үнэн олон зоной халуун анхаралда хүртөө. Удаань аймагай хургуулинуудай, ниитын эмхинүүдэй түлөөлэгшэд харюугай үгэ хэлэжэ, түүхэтэ аяншалгын удха шанарые мүнөөнэй сагнаа үндэрөөр сэгнэнэн, үрэлэй найхан үгэнүүдые хэлээ.

Д.ХУБИТУЕВ.

ФЕДЕРАЦИИН СОВЕДТЭ БУРЯАД ОРОН ҺОО ШЭНЭ ГЭШҮҮН

Буряад Республикын Президент Леонид Потанов болон Арадай Хурал Түрүүдэгшэ Михаил Семенов үнэрлэн долоон хоногто албанай хэрэгээр Москва ошоод эрбэ. Леонид Потанов Федерациин Соведай Түрүүдэгшэ Егор Строевтой уулзахадаа, тэрнине Соведай шэнэ гэгшүүн Владимир Агаховтай тагнасуулаа. Ушар гэхэдэ, январин 31-дэ Буряадай Президент Леонид Потановай Федерациин Соведай гэгшүүн болзрын тусгэсбэ. Тиймдээ тус албанай хуулиар хууридань шэнэ гэгшүүн регионһоо лунгагдаха ёһотой һэн. «Соведай шэнэ гэгшүүн тухай» хуули абаагүйһөө боложо, Владимир Агахов мүнөө үсэдэ зонид буудаада баирлаха баатар болоһоо. Тус хуулиин аугатар салһиһиһе баатар байха ёһотой. Иймэ байдалтай аяар 25 шэнэ гэгшүүн тохөөдөбө. Арадай Хурал Түрүүдэгшэ Михаил Семенов мэдээлгэнэй ёһоор, Федерациин Соведай элжээтэ зүбөөндэ хэдэн шухала хуулинууд дэмжэгдэ. Борис БАЛДАНОВ.

ТОДОРХОЙЛОН ХЭЛСЭБЭ

Манай республикын Правительствын уриугаар гэдэ үдэрнүүдтэ Монголой делегаци манда аншалһа. Хүрнэ республикын промышленностин болон худалдаа наймаанай министр Ч.Ганзоригтой төмөнхон тус делегациин бүридэдэ гүрэнэй туслаалтад мүн хуоини олзын хэрэг эрхилэгшэд оролсон байгаа. Айтшад Улаан-Үдын зарим үйлдбэрнүүд ил ажалар хойршоо. Илангаяа ехэ анхарал Нарин сүмоил мануфактурай, «Наран-Союз-Сервис» гэгшэ акционернэ булагтай, «Титан», «Гевс» гэдэг түбүүд ил ажалар ил мөнхонүүд анхарал ехээр татаа.

Харилсаа хэлсэгшэ дунгууд эр хоёр тала Протокол батаада. Тэрэ Протоколон үндэһоор Монгол Республика манай «Наран-Союз-Сервис» булагтай буууриг нооно худалдаха, гэрнэлэн Монголой «Говь» гэгшэ компани Нарин сүмоил мануфактурада кашимир нэхэмэл продукция үйлдэриг элжэ туршаха, гадна хийсэ бүтээхэ, модо хяроод хэ, нүүрнэ малтан аваха хамтын предпритиүүдые байгуулаха асуудал хаража үгэхэ гэжэ хэлсэбэ.

Николай НАМСАРАЕВ.

В ПРЕЗИДИУМЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА

Заслушивание информации о работе инспектуры Госкомиссии по испытанию и охране селекционных достижений по республике, к сожалению, совпало со служебными командировками членов правительства, курирующих сельское хозяйство, и вureka в том, что хозяйствующими субъектами не в полной мере используется потенциал репродуктивных возможностей районированных семян и зерновых, и овощных культур, остались без ответа. Президиумом правительства обсуждены проекты законов «О государственной корзинке в Республике Бурятия», «О внесении изменения в закон РБ», «О республиканском бюджете на 2001 год», представляемых на рассмотрение очередной сессии Народного Хурала. Президиум Правительства заслушал также информацию о работе управления исполнения наказаний Министерства юстиции РФ по Республике Бурятия, рассмотрел вопрос о состоянии добычи нефрита на территории республики.

Н.НАМСАРАЕВ.

ҮЙЛДЭБЭРИНЬ ДЭЭШЭЛХЭ ХАРААТАЙ

«Птицеферм» гэгшэ нэмэл түхэлэй акционернэ бүлгэмэй үнэрлэгшэ жэлэй худалморинонь 1990 ба 1995 онуудта туйлаһан дунгуудтэнь сасуулан харахада, тогтууритайгаар ажаллаха хараатай болонхон. Түүхэн арай жэлэй туршада шубуудай тоо толгой эрхэ ошэ үсөөрүүлэгдэһинье, үйлдбэрнэ ашагтай болгохо хэмжээнүүд абаа гэжэ тоо, баримтанууд гэрнэлэн. Хэрбээ 1990 ондо 2973 мянган шубууд үсхэ-бэрлэгдэлгэ һаа, 1995 ондо тэднэй тоо толгой 976 мянган, харин 2000 ондо 510 мянга хүртэр хороогдохон байна. Республикыншай шубуу үсхэ-бэрлэгшэд 1990 ондо 30,9 процент гэхэ гү, али 13860 мянган түхэриг ашаг олоо продукция үйлдбэрлэгшөө туйлаа һаа, табан жэлэй үнэрхэдэ, мунгэ зөөрини дутаадалгаа боложо, үйлдбэрнэ шилээд доройтуулаһан, 10468 мянган түхэриг ил гарздаа ороһон байгаа. Харин 2000 онон дунгоор үйлдбэрнэйн доошоо оролго тогтоодожо, акционернэ булагмоор 1,9 процент гэхэ гү, али 1137 мянган түхэриг олоо абахаар хүлээдэгшэ.

Эльвира ДАМБАЕВА.

ХУЛУУГДАҢАН ДЖИПУУД ОЛДОГДОО

2000 оной һуул багаар Улаан-Үдэдэ «Тойота-Лэнд Краузер» түхэлэй аяар 7 автомашина хоино хойноһоонь богони болзор соо хулуугданан байна. Тэдэнэй 6-ниин үйлсэһөө, 1-ниин гараж сооһоо үгы болоһоо һэн. Тэрэ дорно уголовно бэдэрэлгын таһагай хүдэлмэрилэгшэд мүрдэлгэ хэжэ эхилээ һэн. Хэдхэн һара болоод лэ тэдэ хулгайшадай мүрдээр гаража, һаяхана Эрхүү хотодо тэдэниие лаб барижархиба. Гэмтэ ябадалшадай 2-нь Эрхүү хотын эрхэтэн, харин 1-ниин Улаан-Үдын байшоо. Буряад Республикын Дотоодын хэрэгүүдэй министрствын уголовно бэдэрэлгын таһагай начальник Павел Мордовскийн хэлэһэнэй ёһоор, энэ хулгайда үшөө хэдэ хүн хабаадаһан байжа магадгүй. Тиймэһээ мүрдэлгэ үргэлжлһөөр. Хулуугданан 6 джип эзэдтэнь бусаагдаа. 1 джип задалагданхай байгаа. Борис БАЛДАНОВ.

Урилга

ХЭЖЭНГЭ ГОЛОЙ ГУРГАЛДАЙ

Түүхэдэг мэдээжэ дуушан Дарима ДУИДАНОВА П.Чайковскийн нэрэмжэтэ хөгжмэй училищид дүүргэгдэ, Гүрэнэй «Квадрат» гэгшэ дуу, хатарай мэргэжлэтэ ансамбльдэ бэлмэгэ дүрлэн гэрлэлэн байдаг. Бүхэроссин болон уласхоорондын конкурснуудай лауреат, Буряад Республикын арадай артистка Дарима Дугэянова буряад арадайнгаа болон монгол дуунуудые, мүн мүнөө үеын эстрадна дуунуудые ехэ найханар гүсэгдэжэ гэгшэ бэлмэгшэ дуушанай тоосоото үдэшэ Гүрэнэй филармони соо февралин 9-дэ үнэрлэгдэхэ. «Хэжэнгэ» нолалэй, нотогаархидань, дуунда дура-тайшуулай зүгһөө бэлмэгшэ дуушанай зохиохы үдэшэдэ шалһиһадые урил!

Бэлэнга ОРБОДОЕВА.

ХҮЙТЭН БАГА ЗЭРГЭ БУУРАБА

Паян үдэрнүүдтэ республика дотор бүрхэ байха, саһан орохо, худалһаар халһилха. Февралин 8-9-д хүйтэн бага зэргэ буураха, үдэртөө 15-20 градус, һүнндоо 28-33, хойто аймагуудай 40-43 градус хүйтэн байхаар хүлэглэнэ. Саашадаа хүйтэнэй амисхал шаналдажа магадгүй метеотүбмдээһинэ.

МАСТЕР OK

НОВЫЙ МАГАЗИН
СТРОИТЕЛЬНЫХ И ОТДЕЛОЧНЫХ
МАТЕРИАЛОВ И ИНСТРУМЕНТОВ
Ул. Коммунистическая, 14

7 ОТКРЫТИЕ
ФЕВРАЛЯ

Санфаяне (Россия, Испания, Германия, Чехия), Системте (Россия, Испания, Германия, Италия), Водонагреватели THERMEX, Медные и пластиковые трубы, фитинги, арматура, Шаровые краны, сантехнические изделия, Кабели, счетчики, все для электропроводки, Подвесные потолки, Люстры, светильники, бра, Фризы, плинтусы из пенополиуретана, Карнизы из массива дерева круглые, с багетной планкой, Жалюзи веревочные - тканевые и пластиковые, горизонтальные - пластиковые и металлопластиковые, Краски, эмали, лаки, морилки, Самоклеющаяся пленка - 30 видов, Кисти, валики, шпатели, Крепежные изделия, Строительные инструменты, Электроинструменты «Makita», Подарочные наборы «Zirrow», фляжки, карманные ножи «WENGER» (Австрия).

Развивая торговлю и оптовые поставки строительных и отделочных материалов и инструментов

СИБТЕХНОСТРОЙ

Магазин "Мастер ОК", ул. Коммунистическая, 14, тел. 21-21-00
Магазин "Электрон", ул. Борсоева, 19, тел. 21-19-81, 21-36-22
Пр-т Победы, 10, тел. 21-51-91
Магазин "Мастер", ул. Ключевская, 4, тел. 37-38-74

ЮУННЭЭ ТЭНЭРЭЭБ?

Энэндэ хабаатай дээдэ ноуриуудай наамжануудынь ондоо. Тингэжэ Буряад Республикын Промышленностины министр Владимир Перелаявай хэлэһэнэй ёһоор, 2,5 метр угатай 1,7 метр диаметртэй цилиндрическэ формотой гай тодохорон үедэ уурал шахадаг хэрэгсэл тээрээ. Мүн нэгэмэл түхэлэй «Бурят энерго» бүлгэмэй генеральна директор Сергей Лысцевэй хэлэһээр, эндэ газ дамжуулдаг системын труба гэрлрэн байна. Үшөө тинхэдэ хотын мэр Геннадий Айдаеван наамжаар, гэмтэ ябадалшан тээрэг хэрэгсэл табижа магадгүй. Хэды тингэбшье ТЭЦ

Үнгэрхэн субботого үглөөнэй 7 сагта Улаан-Удын 1-дэхи ТЭЦ дээрэ ехэ аюул болобо гэшэ. Эндэ шанга юумэнэй тээрэхэдэ, хотын олонхи байра байшанууд дулаагүй үлэхэ орёо байдалтай тохёолдоо.

дээрэ юунэй тээрхэншин, үшөө эли бэйшэ. Мүнөө үедэ энэ талаар мурдэмтэ боложо байна.

ГАРЗАНУУД

Шанга тээрэлгын үедэ бүхы шэлүүд бугараа. 6-дахы ба 7-дохы котлоагрегадэй хиршиисэнүүд хиндэ. Байшан руу хүйтэнэй өхөөр ороһонһоо боложо, олон тоото хэмжүүрэй приборнууд зогсожо эхилээ.

ОНСО БАЙДАЛ ТОГТООГДОО

Удангүй онсо байдалай комисси багшуулагдажа, энэ аюул усадхалгын хүдэлмэри эхилээ. Энэ амаралтын үедэ Буряад Республикын Президент Леонид Потапов хоёр дахин ТЭЦ ошожо, суглаа эмхидхэ. Тэрэ дары онсо байдалай үедэ хүдэлдэг халуун уһанай 12-дохы ба 13-дахы котелнууд холбогдоо. Үшөө хоёр нимэ аппаратауд бэлдэгдэн байна.

ҮНЭХӨӨРӨӨШЬЕ

БААТАРШАЛГА

«Онсо байдалай болон граждан оборонын комитедэй

хүдэлмэрилэгшэд, ТЭЦ-и ажалшад байшан соо дулаа тогтоолгын ажал хэ. Аюулан үедэ бии болоһон нүхэнүүдые бүлгэжэ, 40 градус хүйтэнэй боложо байхада, 30 метр үндэртэ ажал хэжэ гэшэ ехэ хүндэжэн байгаа ааб даа. Газар дээрэшье хүдэлхэдэ, хүлдэш-хоёр байгаал, - гэжэ Владимир Перелаяв тэмдэглээ.

Энэ ажал амаралтын үглөөнэй 4 саг болотор үргэлжэлөө. Байшан соо дулаа тогтоолгын ажалай удаа агрегат болон аппарат заһабарилга эмхидхэгдээ.

БАЙДАЛ НАЙЖАРАА

Энэ тухай хотын мэр Геннадий Айдаев уржадэр мэдээсбэ. Тэрэнэй хэлэһэнэй ёһоор, бүхы агрегадууд заһабарилгад хүдэлжэ эхилээ. Хото шадаран гэр байрануудта дулаан хүсэд үгтэжэ эхилээ гээд тэрэ хэлээ. Мүн тинхэдэ энэ аюул усадхалгын үедэ хүдэлхэн ажалшадые урмашуулаха тухайгаа мэдүүлээ.

Борис БАЛДАНОВ.

РАСПИСАНИЕ ХУРАЛОВ

Буддийской общины «Амрим» на февраль месяце

- 8 февраля - с 14.00 ч. «Алтан гэрэл»
20 февраля - с 17.00 ч. «Освящение балыма»
21 февраля - с 09.00 ч. «10 Сахиусан»
22 февраля - с 09.00 ч. «Гомбо, Чойжал» с 18.00 ч. «Дугжуба» костер
23 февраля - с 14.00 ч. «Мангал-Шива» с 22.00 ч. «Сигор Лхамо»

24 февраля Праздник Сагаалан С 25 февраля начинаются хуралы Белого Месяца

- Ежедневно проводится с 9.00 ч. «Гомбо» сахюусан. с 14.00 ч. «Табан-харюулга»

Буряад Республикын Правительствода

Энэ неделидэ Буряадай Президент Леонид Потапов эрхэтэй хубин асуудалуудаар уулзалгануудые, хүн зоной ажалай салһа болон олзо оршонуудые шэнээр түлэхэ тухай хэлсэхэ хүдэлмэрилгын бүлэгэй зүблөө үнгэргэхэ. Республикын толгойлогшо Санкт-Петербургийн 300 жэлэй ойдо зориулагдаһан баяр ёһололой хэмжээ ябуулануудта хабаадаха юм. Февралын 10-да Леонид Потапов республикын Правительствын вице-премьернүүдтэй - орлогшонортоёо зүблэхэ байна.

Неделин туршада Правительствын Түрүүлгшын нэгэдэхэ орлогшо - Буряадай финансын министр Александр Налетов хэдэн зүблөөнүүдые үнгэргэхэ. Тусхайбал, тэрэнэй хүтэлбэриг дор «Россия ажалан алдар соло-2000» гэхэн бүхэрсон конкурсын республиканска шагналгын комиссин заседани болохо. Гадна 2002-2003 онуудай инвестиционнот программауудаар зүблөөн үнгэргэгдэхэ. Александр Налетов Улаан-Удын городской Сөвөдэй сессин хүдэлмэридэ хабаадаһан түсэбтэй.

Правительствын Түрүүлгшын орлогшо Иннокентий Егоровой толгойлдог Россия Президентын дэргэдэхи Буряадай бүрин эрхэтэ түлөөлэгэтэ эмхидэ республикын аймагай газетнүүдтэ мүнгэ зөөрөөр туһалха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ. Энэ түлөөлэгэтэ эмхин мэргэжэлтэд Москвагай Правительствата болон Элүүрье хамгаалгын нийсаа хотын комитедтэ түбэд медицинээр семинар үнгэргэхэ талаар бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулаха юм.

Буряадай Правительствын социальна политикын талаар Түрүүлгшын орлогшо Евгений Ханхалаев Буряадай телевиденээр сэхэ эфиртэ гараха байна. Тэрэнэй хабаадалгай дамжуула февралын 7-до нютагай сагаар 20 час 45 минутта болохо юм. Вице-премьер республикын врач-педиатрнуудай жэлэй конференцидэ хабаадаха, хори буряадуудай I Петр хаанд ошоһоор 300 жэлэй ойдо зориулагдаһан хэмжээ ябуулануудые бэлдэжэ үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй заседани хүтэлжэ байна.

Буряадай Правительствын Түрүүлгшын орлогшо Владимир Перелаявай толгойлдог республикын Промышленностины, үйлэдбэрини инфраструктурын болон технологиуудай талаар министрствын мэргэжэлтэд тус халбарини инвестиционнот программауудые зохөөн хараалха хүдэлмэриг үргэлжэлүүлэхэ.

Агропромышленна асуудалуудаар Правительствын Түрүүлгшын орлогшо Леонид Турбянов Росси гүрэнэй Дууһан парламентска шагналгануудта хабаадаха, Россия Федерацины хүдөө ажахын болон эдэе хоолой министрствын департаментнуудта ажал хүдэлмэрини талаар хэдэн уулзалгануудые үнгэргэхэ.

Республикада градостроительна кадастрай албан байгуулагдаһань. Правительствын Түрүүлгшын орлогшо Николай Быковэй хүтэлбэрилдэг Барилгын болон гэр байра-коммунальна ажахын министрствэдэ энэ шэгэлээр хүдэлмэри ябуулагдана. Тэрэшэлэн энэ эмхи зургаанда Н.А.Бестужевэй нэрэмжэтэ гүрэнэй ород драмын театрай байшан хэлбэр шэнэлэхэ талаар техника-экономическа тоо баримтануудай материалнууд бэлдэгдэнэ. Тэдэ градостроительна Сөвөдэй заседанида харагдаха юм.

Оборонын асуудалуудаар Правительствын Түрүүлгшын орлогшо Владимир Корпусовой толгойлдог республиканска сэрэгтэй комиссариатта контрактна албанд эрхэтэдые шажаһан абажа эльгэхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ.

«Буряад Республикын Правительство тухай», «Буряад Республикые хүтэлбэрилхэ схемэ болон Буряад Республикын Правительствын байгуулга тухай» хуулин проектууды зохиадуулгын шатада байна. Захиргаанай Хэргүүдые эрхилэгшэ - Захиргаанай хүтэлбэрилэгшэ Валерий Гулгоновой толгойлдог Президентын болон Правительствын Захиргаанда эдэ хуулин проектууд бэлдэгдэ. Гүрэнэй албанай, кадрова политикын болон МСУ-тай хүдэлмэрини талаар комитет Президентын программал бэлдэхэ мэргэжэлтэдые шэлэн абаха хүдэлмэриг үргэлжэлүүлэхэ.

Буряад Республикын Президент ба Правительствын хэлбэлэй албан

Ага тойрогой һонинууд

ХЭБЛЭЛЭЙ АЛБАН БАЙГУУЛАГДАБА

Агын округой захиргаанда хэблэлэй албан байгуулагдаба. Хэблэлэй албан хадаа округой захиргаанай ажаябуулга тухай тойрогойнтоо ажайуушадта мэдээхэ, олондо мэдээсэл тараадаг хэргэсэлүүдэй дүтөөр харилсаха зорилготой юм. Агын теледиокомпанини ород радиогой журналистаар ажаллажа байһан Пүрө Бороевич Дамдинжанов хүтэлбэрилэгшөөр томилогдоо.

ТҮРЭЛ НИОТАГАА ДҮҮРЭЭХЭН НОМ

«Энциклопедия Забайкалья» гэхэн номой түрүүшын боти үнэрэнэй жэл хэблэлтэ гараһан. Харин хаядаа тус номой 2-дохы боти гарахаар бэлэн боложо байһай. Эндэ округой мэдээжэ зоной, гурэн зохиолшодой намтар, хэбэн ажалайн аша табыа бэһэгдэнэ. Гадна экономикайн, хүдөө ажахын, ихэ элүүрэй, соёлой, шажан мүрлэй, түүхын, байгалийн баялинуудай талаар бэһэгдэнүүд оруулагдана.

АГА ТОСХОН - МҮНӨӨДЭР

Ага тосхоной «Агинский вестник» гэхэн газетын 2001 оной түрүүшын дугаар январь һарада гараба. Тус сонин урда жилд тусга тосхоной захиргаан хэблэлтэ наа, мүнөө округой ветерануудай совет гаргалсадаг болоо.

«ОКЕАН» ЛАГЕРЬ ОШОХОНЬ

Агын районий һургуулинуудай 9-11-дэхи классуудай 30 һурагшад Бүхэроссин хүүгэдэй «Океан» түб февралын 12-һоо мартын 15 болотор ошохонь.

«Нэмэл хэблэл» гэхэн ээлжэтэ программн зорилго хадаа һурагшадтай эрдэм мэдээ үргэдхэхэ, багийн ажалда һонирхол түрүүлхэ ёһотой.

ШЭТЭ-МОСКВА-ШЭНЭ РЕЙС

«Чита-авиа» гэхэн региональна авиакомпани хоёр жэлэй саадта хүдэлхэсэ болеод байһанаа, дэһяад ажалаа һэргэнэ. «Шэтэ-Москва» гэхэн рейс нилдэжэ эхилбэ. Мүнөө долоон хоногой хоёр дахин, зунай үедэ үшөө олон болон дохоор хараалаг дана. Түлбэринь - 5300 түхэршэ хүрэнэ.

Могойтын районий захиргаанай үүсхэтээр «Агинская правда» газет һара бүхэндэ, дүрбэн хуулаһанай «Могойтын район» гэхэн хабаргалта гаргажа эхилбэ.

«ЗУУН ЖЭЛЭЙ ҺУРГУУЛИ»

Россия Федерацин эрдэм ухаанай болон һуралсадай министрствын, Гүрэнэй Дууһан һуралсадай хорооний, Совет Федерацин, «Педагогический вестник» гэхэн журналтай элжэтэ мурьсоонгэй дүнүүдые соёолһонон удаа Дульдариын дунда һургуули «Никола века» гэхэн нэрэ үргэдхэ хүртэбэ.

«Агинская правда», «Толон» газетнуудые Ц.П.А.ЦА.ЮВА права.

Вести

из Усть-Орды

В наступившем году у почтовиков округа работы станет меньше. Нет, это не значит, что на селе перестали читать и выписывать газеты и журналы. Просто теперь они сняли с себя обузу по доставке пенсии. Отыняе этим - организацией единой пенсионной службы округа будет заниматься созданная под эгидой окружного отделения Пенсионного Фонда специальная служба. Было бы разделение, как ранее, когда фонд финансировал, соборсы начисляли, а почтовики доставляли пенсию, уже не будет. Все полномочия по начислению, перерасчету и прочим пенсионным делам передаются в ведение вновь создаваемой единой пенсионной службы. Поидет ли это новшество на благо делу - судить самим пенсионерам, кои в округе насчитывается около 34 тысяч человек.

За небывало короткий срок в окружном центре возведен современный рынок, строительство которого было начато в августе прошлого года. Внешне он напоминает огромную бурятскую юрту, построенную, правда, по последнему слову строительной мысли югославской фирмой «Косми трейд ПД», известной в Иркутске по Центральному рынку, Байкальнинецентру. Динамическому центру. Сейчас строители завершают отделочные работы, после рынок примет первых посетителей. Без сомнения, что это радующее глаз строение станет новой достопримечательностью поселка.

ТҮБЭД ЭМШЭН СЭЧИГ

Сэчиг 1995 онһоо манай Улаан-Үгэдэмнай эмшүүдэ

Би, үшүнэй 2-дохы группын швалид, 1996 ондо ехэ муудаад, Түхэнһөө город эрхээр, Сэчигтэ аргалуула, ехэ бэрхэ эмшин зүб диангоз табидаг, - гэжэ эмшүүдэ нүхэр хэдэ гэнэ. Тингэжэ һара үдүү байжа, зүү табюулажа, эм уужа, яһала үндэжэ, гэртээ яваа һэм.

Нэгэ мэдэхэдэ, толгойн үгэдэхөө болонхой, ехэ һонор болоод байгаа. Ехэл байрлааб даа. Хоёр жэл болоод, ваһа муудаад, дахин город эржэ, Сэчигтэ арга хүүдэлбэ, тингэжэ хэ тэрэ гэхээр Сэчигтэ хүсөөр амиды эргэдэна гэхэдэ, алдуу болохогүй.

Сэчиг Доктор Монголой Хүхэ-Хотын медицинскэ институт дүүргэлэн, ехэ оролдожо хүнийс аргалдаг урагшаа һанамтай, урин шараһтай, ехэ юумэ мэдэгдэ, ехэл зохиог хүн.

Тингэжэ би өөршөө гэр бүлһөө Сэчиге, Чилин, нүхэриень Байгал, Байна үхийүүдэнь үнэн зүрхэнһөө Сагаалганаар, Сагаа һараар амаршалаад, ута һаһа, удаан жаргал, олон хүндэ туһатай, улам саашаа эрдэмтэй, үнэр баян жаргажа һуухынь хүсэнбэ.

Д. АНГАЕВА.

В респ... одни на... Забайка... ладикал... политич... фольши... Потапов... аюул суд... го нуж... нский К... Мьянма... терил, что... в малу... вернульс... елом ко... После от... аюул пи... ставлен... вернульс... Не ус... гравул а... малочис... ватемно... админис... протест... амые бо... Москвы... Пришло... бурятно... республи... есколь... ационн... Байкале... семьеи... предстел... Извес... вое обои... года ми... Правит... постанов... округе... ляршин... о он и... Федерат... президе... бирате... своим пр... замст... национа... аршелс... вимым... приверж... в своим... ставлен... подтвср... национа... руковод... уажение... Леонид... положен... илает по... Одна... поездки... Ранин... выехалс... размст... республи... сутки пр... вице-пр... Обрати... Василье... скоткин... зопотод... беседах

Губернаторский корпус

обмен мнениями, но и своеобразный отчет правительства перед людьми.

Особое внимание, разумеется, ключевым отраслям. Местные острологи называют президента не иначе как главным энергетиком Бурятии, так как он еще и председатель временной энергетической комиссии Совета Федерации. Хотя с Анатолием Чубайсом, правда, не на «ты», однако если энергетиков Дальнего Востока постоянно трясет и лихорадит, и они

мощности нужны инвестиции: ни много ни мало - 300 миллионов долларов. Такая сумма кого угодно приведет в ужас. Только не Потапова да не генерального директора «Бурятэнерго» Сергея Лысцева. Они развернули самый широкий поиск солидного инвестора и, как ни странно, очень скоро убедились, что инвестор и сам ищет их.

Да, не без горечи говорили мне в Улан-Удэ, это в Москве мало кто хочет замечать,

выделил старателям 26 миллионов долларов в виде кредита. Деньги освоены, высокогорный рудник «Холбнскии» преобразился - оснащен современным оборудованием, автоматизированной системой управления. Золотодобытчики получили прекрасные котелки. Очистку руды перерабатывают на месте, отправляя чистое золото.

Кропотливая и длительная работа ведется по привлечению инвестиций из стран Азиатско-Тихоокеанской региона, куда Потапов выезжал неоднократно: Китай, Южная Корея, Малайзия... Во время ответного визита в Улан-Удэ премьер-министр Малайзии живо интересовался вертолетами с бурятской маркой - транспортными, пассажирскими, санитарными, поисково-спасательными да и военно-транспортными. Ожидается заключение солидного контракта на их поставки в это государство. Сейчас документ в стадии доработки.

И наконец, проект века. Охрана озера Байкал вместе с развитием международного туризма, розливом самой чистой воды в мире. Параллельно достаются, как и законодательных актов, принятых Парламентом Хуралом, Государственной Думой, и интерес развитых стран велик, но до сих пор мешала неопределенность в России. Хотя и есть определенный результат: Селенгинский целлюлозно-картонный комбинат (бурятский, у Байкала) имеет очистные сооружения с замкнутым циклом. Авторитетная государственная комиссия по настоянию Потапова омолодила свое хозяйство, а малейшее нарушение грозит жесточайшим наказанием, в том числе и уголовной ответственностью.

С избранием Владимира Путина Президентом России ситуация со стабильностью в стране кардинально меняется, убежден Леонид Васильевич. Больше у него теперь оптимизма и по поводу второго проекта - строительства Ковыктинского газового месторождения. Одна крупная английская фирма перед окончательным решением ввела тайм-аут. И подумать есть о чем: сооружение газовой магистрали через Забайкалье в Китай обойдется в 10 миллиардов долларов США.

На Владимира Путина вообще президент Бурятии возлагает большие надежды.

- Не я один почувствовал, что к руководству страны пришел человек неравнодушный, - восторженной, обеспокоенной судьбой России, - говорит Леонид Васильевич. - Уже в своем послании к Федеральному Собранию Владимир Владимирович говорил с большой демографической ситуацией в стране. Для нас же, сибиряков, это проблема из проблем. «Реформы» совсем народ доконали. А ведь Россия должна прирастать Сибирью...

В Новосибирске на встрече Президента России с главами регионов также говорили о наболевшем. Конечно, нужна стратегия или комплексная программа развития Сибири, и как считает Леонид Васильевич, они готовы наложить ее конкретным содержанием, предложить почти готовые разработки и, если хотите, использовать зарубежные связи. Дело за «малым» - не отступить от задуманного, не заволокотить важное дело. Коль Сибирь, Забайкалье вздохнут полной грудью, Россия вновь обретет величие.

Михаил ВОЛКОВ.

«Парламентская газета» от 27 января №17(648).

СЕГОДНЯ ПРОСЧИТАВ ДЕНЬ ЗАВТРАШНИЙ

Президентами становятся по-разному: с помощью, как сейчас говорят, административного ресурса; при поддержке влиятельных лиц в Центре или регионе; на деньги, так сказать, благодаря доверию людей. Именно последнее стало решающим фактором при избрании Леонида Потапова Президентом Республики Бурятия.

вырубает свет в своем всеорном экстазе, то в Забайкалье на сей счет голова у людей не болит. Несмотря на то, что здесь и значительно холоднее, и порта океанского нет, только БАМ и исправно трудится. Классная, надо сказать, магистраль! Не БАМ, конечно, кормит бурятскую энергетику.

Хорошее топливо - уголь высокого качества - оно под ногами. В свое время, в эпоху приватизации, лучшие, местные угли оказались у соседней Иркутяти. Как они еще и Байкал не выкупили вместе с 340 бурятскими речками, которые и наполняют великое озеро.

«Главному энергетик» республики пришлось стать и «первым летчиком», причем в различных авиакомпаниях. Сколько он полетал, обивая высокие московские пороги, до хрипоты доказывал очевидное, никто не считал, важен результат. А он впечатляющ. Угольные разрезы были возвращены республике, и речки заработали на Бурятию. А значит, и тепло со светом появились. Более того, часть электроэнергетики поставляется в соседнюю Монголию. 20 миллионов долларов ежегодной выручки - прекрасное подспорье в регулярных выплатах зарплат энергетикам, в плановых и экстренных ремонтных работах, кое-что остается и республиканскому бюджету.

А президент просчитывает день завтрашний. Во что бы то ни стало, считает, надо достроить ГЭС-2. Пока есть химводоочистка, строители подняли трубу, наладчики запустили два небольших котла, но для вывода объекта на серьезные

что Бурятия занимает важнейшее геополитическое положение. А в Германии, например, хорошо понимают - как раз здесь ближе «ворота» в Монголию, Китай, страны Азиатско-Тихоокеанского региона. Помнят там и о том, где сосредоточена пятая часть питьевой воды планеты, и о БАМе не забыли. Словом, крупнейшая немецкая фирма изучила проект и выразила принципиальное согласие создать совместно с «Бурятэнерго» консорциум. Близки к аналогичному решению и монгольские бизнесмены.

К сожалению, отечественного богатого дядю расшевелить крайне трудно, практически невозможно, ему сподручнее «сплавлять» капиталы на счета зарубежных банков. Всеми правдами и неправдами. Это подтверждает практика разработки самых богатых и прибыльных проектов в республике. Запасы золота, к примеру, оцениваются в 2,5 тысячи тонн. Но ни один российский банк не раскошелится. Пришлось президенту... А почему все же ему?

- А так устроена бюрократическая машина, - улыбается Леонид Васильевич. - ни с кем не хотят раз оваривать, кроме как с первым лицом. В Москве же в некоторых кабинетах и ран президент, члена Совета Федерации мало впечатляет. И с географией не все дружат, немногие покажут на карте, где находится Бурятия... За рубежом же к нашим бизнесменам да и к министрам относятся настороженно.

Тогда Потапов вышел на Европейский банк реконструкции и развития, который

КАБАНСКИЙ АЙМАГ -

ЖКХ-е ХУБИЛГАН ШЭНЭДХЭЛГЫН ТАЛААР ТҮРҮҮ ЗЭРТЭДЭ

Үндэрсгэ долоон хоногтой хушаар Превительствын Түрүүлэгшын Нэгэдэх и орлогшо Финалсын министр Александр Налетов хуудамэришигөө хэрэгээр Кабанский аймагта нэг түрөөр ошохо эрбэ. Аймагаар түрүүлснхнхэс ябахадга, Александр Налетов гэр байрын-коммунальна ажакын хуудамэриг эхэ анхрал хандуула. Энэ халбарига дортой хубилалтануудай хаягаа болохо байланиш, мэдэжэ. Республикын Превительствын боталлан ЖКХ-е хубилган шэнэдхэлгын программа Кабанский аймагын пилотин (түрүү) территория гэж тодорхойлоно байна. Коммунальцигуудай дүбэг бэрхшээлүүдые хадгуужа авахын тула Превительствын Түрүүлэгшын орлогшо Байгал-Худариин, Шергинэй, Истомингой, Кабанский, Каменский, Колесовой болон бусад хууринуудай ажакбайдал хангалтын объектиүүдтэ хүрбэ. Котельниүүдые хангалтын гаргашануудай районой бюджедэй хахадгын үүрэхэжэрхидгын» мэдэжэ. Гэжэ бүлгэ хуушаржа хандаранхай, тоног дүбэгээрлүүдэнь элхэнэ. Имагтал хүнүүдэй хүсэл зоригой ашаар тэдэ хүдэлэц шүү. Хүдөөдэ мүнөө үеын шэнэ котельниүүдые район барижа тэдхэхэ шадалгүй. Имагтал нэгэ арга бий гээбэ, ЖКХ-гай бүхы системые хубилган шэнэдхэхэ. Гэбэше хүдөөдэхэ

олон квартиратай гэрнүүдые тоон ашаг үрэтэйгөөр, пайдамтайгаар ааг, тиньэ эхэ үнэтэй бийгэр хангах арга яагаад олохо гээбэ? Шергинэй совхоздо, жэжэнь, туршалгын туримаар гэр байра эзэлэгчидэй нүхсэл гэхэ гү, али кондоминиум байгуулагданхай. Номагай шадатар бэрхэ, гартаа дүштэй Виктор Демин эхэ бийгэр ашуурдые, коттедженүүдые дулаасуулаха багахан котел оорынгоо зургуудгаар бүтээлхэй. Хоёр котелой ашаар 18 байртай гэр дулаагаар хангажа болохо. Ажагуушагта энэнь ашагтай, тэдгэр харын тус тустай 120-120 түхэрэг түлэнэ. Туршалгын ямба байгаа үедэ номагай захиргаан нүүрхээр хангана. Гэбэше, дулаасуулын шэнэ сезондо нүүрхэ өдхөдөө худалдажа авахын кондоминиумай гэрнүүдтэ гайтайхан хэрэг болохо байна. Сибирийн хүйтэн уларилда иймэ аргаар ажамагдарха гэжэ хэр зэргэ ашагтай байхаг гэжэ асуудалда имагтал манай номагай шэрүүн байгали тодорхой харюу үгэхэ жэжээтэй. Туршалгын амжалтатай байбал, аймагтай захиргаан гартаа дүштэй Деминдо хэдэн мини-котегаркануудые бүтээхые захира юм. Өдхөдөө ажагуушгад - кондоминиумай гэрнүүд тэдэниэ худалдажа аваха. Каменск поселотинше Александр Налетовой ошохо үедэ дулаагаар, элхэ хүсөөр хангалтын асуудалнууд

зүйшэн хэлсэгдээ. Эндэ хүн сонше дулаагаар хангалтын асуудалнууд ашагалан зайн галай түлөө үрнүүдые бусаалгатай гол түлээ холбоотой юм. Нэгэдэх вице-премьер шиферэй заводой хуудамэришэй мүн ээ танхасаа. Үгээлэй гол хүшндэжэ электрийн элхэ хүсэ амаахын тула харын туршада зогсоһоной нүүдээр завод продукция дахин гаргажа захалба. Эндэ тухай шэрээр шэрэгдэхтэй, долгитой шифер бүтээлгэ харааларгана. Байрын болон шийтэн гэр байшануудай орошнууд хаягаа мүнөө үеын хайхан шэмэглэлтэй боложо магад. Сэлэнгин ЦКК шэнэ продукция ашагалаа эхилжэ байна. Дэлүүрэй эрхэ байдалда амжалтатайгаар хүдэжэ байгаа тус предпрятинда Александр Налетов мүн ээ хүрбэ. Тэрэ Селенгинский спорткомлекседо ошохо хараба. Байгша оной эхэр спорткомлексын хушаалтын нэгэ хубинь бутаржа унашдан байгаа. Амар бэйшэ энэ асуудал эгээл хаян сагта ЦКК-гай хүтэлээрлэгшэдтэй нэгэдэх вице-премьерэй үнээрхэ зүрөөн гэрэ харгадха юм. Түгээхэдэнь Александр Налетов хубинь олын хэрэг эрхилэгшэ Сокольниковой мини-предпрятинда болон Истоминго хууринда бодхотгожо байгаа экологическа түбтэ хүрбэ.

Юрий СВЕЧИЛОВ, РБ-гэй Президентын болон Превительствын хэблээлэй албан.

хушуунай гол тинмэшье үргэн бэшэ һэн, - гээд, үндэр наһанай дабаанда ябаһан эрхим хүндэтэ Бадма-Базар Намсараевич Намсараев багшамнай 1996 ондо Улаан-Үдэдэ уулзахадаа, тоонто тухайнхи хэлээ һэн.

Үмсэ байһан, нэгэл бүлэ айлай малай хүсэд һайн ондо орохо үбһэ хоол абтагдадаг байгаа һааб даа.

Саашань хэлэхэдэе, үбгэд, хүгшэдэй хэлэһэн үрээлэй үгэнүүдье яжа тогтоон абадаг еһо заншал тухайншы хэлэдэг һэн.

Сагаан нарын һайндэртэй Дашарамдуулан бүхи дасангуудта эхэ зургаан зүйл, хамаг зоной буянай тулада зориулагдаһан тусгаар удхатай Сагаалганай хуралнууд үнгэрэгдэдэг гэжэ мэдэһэбди.

Сагаалганиее угтуулан

НАМА САХЮУСАМНАЙ

ДЭЭРЭНЭЭ БУУХАНЬ

Манай эртэ урдын элиһсэг хулиһсагуудай дунда Сагаалган гэшэ аргагүй хүндэтэй байрай һайндэр гээд тоологдодог һэн. Түрүүшын үгэдэ монголшууд энэ һайндэрьне намар үнгэргэдэг байһан ха. Юндэ намарай сагта үнгэргэгдэг байһан тухай эдэб түүхэ домогууд бии юм. Элитэ монголшо эрдэмтэд Д.Базаров, Г. Цыбиков болон хари гүрэнэйшы эрдэмтэд энээн тухай бэшэһэн юм.

Арад зоной дунда дэлгэрһэн түүхэ домогой еһоор, намартаа ажалша малша монголшууд адуу малайнгаа залуу тэд тинжээжэ, тобир тарганаар үбэһые угтуулан, эдэе хоолоо, үүсэ эдһиһеэ нарин нягтаар бэлдэдэг байһан. Хабар, зунай ажалай хаһа дүүрэнтэжэ, нэгэ бага ан-бун болоһон сагта энэ хүндэт-нэгөөр хүдэргэдэг һайндэр гэһиэ урин дууһанай тингэр аажмай үгэдэ үнгэргэдэг һэн.

Монгол угсаата арад хадха агуухэ Чингис богдо хаанай аша хүдүүн болохо Хубилай (1215-1294) хаанан ардматар намарай Сагаалганай һайндэрьне хабаран эхин һара болодог (хуушананхяар) февральда үнгэргэдэг заншалай болоһон байгаа. Тэрэ хоһын буурал сагаан үе саһаа эхилээд, Сагаалган хадаа табан хушуун малаа хаража үбэжүүдэд ондо оруулжа, амгалан тингэр, малайнгаа тэд асалта угтуулан, үбэ, хабаран уулуур дээрэ үнгэргэгдэдэг болоһон.

«Буруун булантай, дааган далантай ондо оробо гү? Нэгэ наһа нэмжэ, нэрээр үндэр болобо гү? Сагаан һара гарба гү?».

Гээд, золгодог, амаршалга, хоорхон соогоо үбгэд, хүгшэд гэһиэ зүйтэйл юмһэн тухай зугаадаг байһан гэһиэ аабзэ.

Пурбо Балданжаповай СССР-эй эрдэмтэй Академинин шугамаар нэгэ жэлэй хугасаа соо ажаллаһан МНР ошоод, хэдмэжэ эхилээд байһан үе байгаа. Табигдаһан ажалай түсэбэй еһоор, П.Балданжанов Үмгэ Гоби ошохо байһан ад, хүйтэнэй саһаа боложо, энэ командировко хойшолоуулагдаа һэн ха. Энээн тухай 1967 оной январин 30-най үдэр диевник соогоо нингээд бэшэһэн байдаг: «... Может быть, это к лучшему, так как все последующие дни посвятил изучению хурала «Цагаан сара». Познакомился с весьма образованным ламой (Гандан дацана)- Данза Осор. У него записывал происхождение и содержание хуралов...»

Энэ табигдаһан түсэбэй еһоор, П.Балданжапов удаадахи үдэрнүүдэй хугасаа соо Гандан дасанай, академинин библиотеконүүдтэ ажаллаа гэжэ мэдэхээр. Энэ ажалын дүн хадаа 56 хуудһан дээрэ машинкаар сохигдоһон «Хурал Сагаан Сара у северных буддистов» гэһэн шнэжэлэ мүн болоно.

Энэ материал хадаа мүнөө үгэдэ Пурбо Балданжаповай библиотекэ - архивта хадгаламжада абтанхай. Энээнэй хуряангы материал «Сагаан сара у северных буддистов» («Бурятия», 1997 оной февралын 16), «Хуушан ба Шэнэ жэлэй хуралнууд» («Буряад үнэн», 1997 оной февралын 16) гэһэн гаршагтайгаар хэбэргэдэг байһа.

Бага, үшөө 10 наһа хүрөөдүй ябахандаа, толгойнгоо нэгэ буланда бата бэхээр хадуугдаһан Сагаан һара тухай дурсалгануудаа һэргээдэ туршаһуу даа. Сагаалганай бэлдхэл гэһиэ үни удаан, аяар арбаад хоногой хугасаа соо үнгэргэгдэг байһан гэжэ аба, эжымнай хэлэдэг һэн.

Манай залуу абатан (хүгшэн абатан намаржаандаа, Хүндэлэнэй хойто арада хоши һүргэтэе үбэжэдэг байһан) Пүлсэн хушуунайнгаа үбэртэ бодо малтаяа үбэлжэдэг байгаа. Дарижан абыемнай шотагархиднай Пүлсэн гээд хэлэдэг байгаа. Нэрээ нэрлүүжэ ябаха талаан хубигтай ябаһан мохоо хутагата моотогон харганын үрн һадаһан гэһиэб гээд, шотагархидтаа үнэн сэдхэлэй аргагүй һайхан баярьне хүргэжэ ябаһаар, үндэр наһа наһалжа, хада гэртэе мордоһон даа.

«4-5 хүдэр эршүүдэй зэргээд, гар хажуураар саһажа ороходо, Пүлсэн

Ц.ОЧИРОВАЙ зураг.

Нэн түрүүһэн Сагаан нарын бэлдхэл гэһиэ малайнгаа хорео хото, дал, моридой сүргэ, түлэе залһанай газар, бүхи тээһинг, татуураа - бултиень лэ сэбэрлэдэг, хамадаг, модо шулуугаа эмхиддэг байһан гэжэ һайн мэдэхэб. Энээнэй удаа гэр байрааа сэбэрлэхэ еһотой байгаа.

Удаадахи үдэртэ гэр бүлын нарин нашин гуламта болохо - нэгнэгдэ ородог һэн. Газаахи, досохииней, сэбэрлэхэ, бороор шабах. Хаанһаа 20-30 онуудай үгэдэ хүдөө ганса нэгээрэ ажаһуудаг буряад айдаа избөөсхо байгаа гэжэ даа. Боро оддоло, һайн байгаа һэн гэжэ.

Хэдэн хоног соо газрахи, юсоохи гэр байрааа сэбэрлээд, ариуудхаад, гээдэ һүүдэнэй аил бүлын нашин шүтээн болодог бурханайнгаа гунгарбаада ородог байгаа. «Һуумал, татамал бурхануудаа, бурхан багийнн хургаалай номууд, Ошор, хонхо болон сүгэс, наһатаһаа эхилээд, бурхан шүтээнэйнгээ гунгарбаа соохииней сэбэрлэдэг, аршадаг байгаабди» - гээд аба, эжи хэлэдэг бээлэй.

Сагаан эдэһнэй зүйлнүүд, жэшээһн, айрһан, тоһо, мойһон, тибһэн, һүнэй архи г.м. үни хоолоһо, аяар зун, намар байха саһаа суглуулагдадаг байһан ха.

Айл бүхэн намар үүсөөр хэхэдэе, Сагаалганда зориулагдаһан мяхан хоол тусгаар бэлдэдэг байгаа. Бурханда, орон дэлхэйдэ бүүһэг, үбсүүн, һээр г.м. түрүү мяхан нарин нягтаар хуряагдадаг һэн ха. Мүн гэр бүлын, буужа ерэхэ алаһадай, бэрийн хэнэг (бэрийн хадаа Сагаалганай гарахада түрхэмдөө алаһалдаг еһотой байгаа) гээд лэ түсэбтэ ородог байһан ха.

Залуу үетэһиние зүб мүрөөр хургажа, наһанайн сэхэ сэбэр, нашин ариуи харгыда гаргаха хэрэгтэ олон янзын хүмүүжүүдэг болбосоролтой холбоотой олон тоото тос һайхан, нашин удхатай еһо заншалууд байһан гэһиэ. Мүнөөшье энэ ажал шэнэдхэн эхилээд байһандан, баясамаар. Эндэ жэшэе болгон хэлэхэдэ, уг гарбалаа, хэнэй хэн гэдэгтэй үрн һадаһан, мүн цагасынгаанье талаһаа мэдэхэ шухала ха юм даа.

Манайншы эжи, абамнай шэнэ тухай ходоодоо һануулжа ябадаг һэн. Тинмэһэе абынгаа талаһаа аяар арбаад гаран үе болохо элиһсэг хулиһсагуудаа сэржэлдэһэндэе, аргагүй баярлажа ябадагби.

Абымнай уг гарбал соо эрдэмтэ ламбагаһнар, зайһан носн байһан.

Золгодо гэһиэ мүн лэ оорин дүрмтэй юм. Энээн тухай бага ябаханаамнай эхилээд, аба, эжымнай һануулжа, харуулжа үгэдэг байгаа.

Синдэр һама сахюусанай хурал 30-най үдэр үнгэргэгдэдэг. Тусхай бэлдхэлтэй Дүгжүүбэ гээд бурхан шажанай еһо заншал болодог гэһиэ. Сор гаргалга үнгэргэгдэдэг.

Гэрһэе муу юмэ, бээ аршаһан бүд, полотенцэ, талха асаржа, галда шатаахые аба, эжи, мншин нүхэрнше мууда, нүгэлдэ тоолодог байһан даа. Урда сагта нимэ заншалай буряад зоной дунда байһан тухай дуулаһуу ябааб. Нүүдэй жэлнүүд соо нимэ заншал бии болоһон байгаа гү гээд һанжа ябадагби. Мншин һанахада, муул шэнги.

Сагаан һара гэһиэ нэгэл һара соо үнгэрдэг. Түрүүшын арбан табан үдэр хадаа тон ехэ удха шанартай гэлсэдэг байна. Бурхан шажанай нашин номууд соо эдэ арбан табан хоног соо үйлдэһэн буян хадаа ехэ хүсэтэй. Манай хүгшэн эжи, абатан хэдэ хоног соо масагладаг байһан. Энээнине тон элээр һананаб.

Сагаан нарын баясхаланта һайндэртэй нягта холбоотой Битуун (Бүтүү) гээд еһо заншал байдаг. Ходорон үнгэржэ байһан жэлэй гушанай үдэһые Битуун гэжэ монголшууд нэрлэдэг. Би бага ябаханда, нимэ үгэ дуулаһанаа һанадаг үгыб. Магад, мартажаные болоо байхаб. 30-най үдэһэ сагаан эдэһн, мяхан табатуудаа бэлдэжэ, бурхандаа үргэдэг бээлэй. Зула, тахианууд бэлэн болоһонхой. Бурханай табатуудтай эдэһнэй дэжжон хажууда «домбо» саахар үргэгдэдэг байгаа. Юндэ нимэ нэрэтэй саахар гэһиэб? Хитад орондо бүтээгдэһэн домбын дүрэтэй рафинад сагаан саахар байһан. Одоо энээнине эдихэ дуран аргагүй ехээр хүрэдэг һэн.

Хэдэ хоноһон хойно «бурхамнай садаа» гээд, «домбо» саахар буталагдажа, хүн бүхэндэ, сагаалгашан үхибүүдтэһые хүргэгдэдэг байгаа.

Битуунэй үдэһн мяха эдидэгтэй, сагаан эдэһнэ эдидэг байһан гэлсэдэг. «Буян хуряалабди», - гээд һанжа болоо еһотой. Няотаг няотагта нимэ еһо заншал байһан юм гү, бү мэдэе. Зүгөөр абатамнай наһа баратаран энэ үдэр мяха эдидэгтэй һэн.

Мандажа ерэхэн Шэнын Шэнын үгэлөөгүүр эртэ, үүрэй туяаржа эхилэхэдэ, һама сахюусан дээрһээ буужа, модо саһаха зураа асан дэлхэһе гурба дахин тойрожо, эрьен хаража ябадаг тухай түүхэ домог ябадаг гэһиэ. Хаана, яажа хүн зон ажаһуунаб, энхэ элүүр, амгалан һууһан зонуудта баярлажа, үбгэн зоболондо даһрагдаа-шадта туһалха гэһэн зорилготой эрьен харадаг.

«Унтажа хэбтэһэн хүнине үхэхэндэ тооложо, үрдижэ, туһалжа шадаба үгыб», - гээд, амиды зондо туһалхаяа яаража ябадаг юм гээд үбгэд, хүгшэд хэлсэдэг байха. Тинмэһэе үхэхэнэй тоодо орохогүйн тулада, эртээр бодохые оролдохон.

Тингээд лэ Шэнын Нэгэнэй һайндэр айл бүхэндэ эхилээд һэн бээе. Бурхандаа, галдаа, орон дэлхэйдэ сай, эдэһнэ үргэжэ, ан-бун һуужа, одоо садатаран эдэһлэдэг, сайладаг байгаа еһотой.

Мүндэлжэ бууһан Шэнын хоёрой үдэр сэбэр сэлгэе, тунгалаг үндэр газарта ХШИ мориео мандуулдаг байгаа. Мүнөөшье олонхи зон энэ үдэр хиндхэнэ.

Шэнын 2-3 үдэрнүүдтэ багашуулай Сагаалганай үдэр гэжэ тоологдодог байһан. Дүтэһэн һууһан хүршэнэртэе бага үхибүүд ябагаар сагаалдаг һэн. Нургуулида үшөө ороодүй ябахандаа, Сагаалдага марта-дэггүйб. Хүйтэнэй саг байһан тула үхибүүд дулаанаар хубсаланхай, шаргада һуугаад, үшөө дахаар, хүнжэлөөр хушаантай, нохойгоо дахууланхай, сагаан саһа бурьюулан, хүршэ тойрон һууһан айлануудаараа Сагаалганда гарадаг байһаабди.

Абамнай намайе, Сэндэмэ абгайе абамнай дунда Хялын Пүлсэн хушуунай үбэртэ үбэлжөөндэ байһан уг гарбалайнгаа буусаһаа голоо уруудажа, Добжорой обонь хүржэе мүргөнд, зула бадараагаад, Хаяла гээд газарта хүржэе ердэг бэлэйбди.

Айлаа хүржэе ерэхэдэ, нохой уягатай гэһэн бүд туулмагуудтай ябадаг байһаабди.

Үдэр богонн, хэдыхэн лэ айлаа сагаалһаар ябатарнай, орой болоо һэн бээ. Эзэгтэйгээр бариха хатаһан хурһан, бороо соохор болоһон саахар, моппансье г.м.

Дүүрэн туулаг бэлэгтэй, аргагүй хүжөөрүүд гэртэе бусадаг бэлэйбди. Иймэ шүүгээр хэдэ дахин сагаалһан байһааб.

Удаадахи үдэрнүүдтэ наһатайшуу залуушуула сагаалха гэһэн тусгаар үдэрнүүдтэй байһан ха. Хонон, үнжэһише наадажа, зугаалжа, хэн нэгэнэйдэе хондоһише байһан гэжэ.

Тингээе яагаһише һаа, адуу мал, үбгэ эжымнар мартагдадаггүй-һэн бээе. Архи тамхин хомер байһан ааб даа. Дайралдаһише һаань, залуу хүрэг ууха эрхэгүй ябаа ха юм даа. Ехэл һайн хургад байһан гэжэ һанахаар.

Тобшолоон хэлэхэдэ, няотаг няотагта Сагаан нарын һайндэртэй холбоотой еһо заншалууд бага сага ондооһише байжа болохо. Зүгөөр гол түлэб юрэнхи дээрэ адирхуул байһан ха юм даа.

Зүблээтэ засаг, совет хуули тогтожо, Бурхан шажантай холбоотой бүхи юмһэн мууда тоологдохо саг хүржэе ердэ. Тинмэһэе дасан, дугангууд хаагдажа, ламбагаһнарнууд арадай «дайсан», «гадаадын тагнуулаһадын» тоодо орожо, ажаһууһан орон няотаһаа хоһын дайда уруу ябуулагдаһан гэһиэ.

Монгол угсаата буряад арадай ори галса һайндэр болодог Сагаалганише хорюулан болоһонинише элитэ. Зүгөөр доохонур, шюусар дүтын аймаг зон Сагаан нарынга баярьне тэмдгэлэдэг байһан гэһиэ. Энэ тэрэ айл сагаална гээд түрэхэн һайхан Нүүдэнтэ няотагта эзмэдэ ороһон, эзмүүлүүһэн айл тухай дуудлаагүй. Зарим нэгэ ноёд дуулаһише һаа, энээн тухай дээдын газарта дуулагдаггүй байһан гэһиэ аабзэ.

Ябан ошон, он жэлнүүдэй һубарие үнгэрэхэдэ, арадай һайндэр Сагаан нарын баярай һайндэрьне тэмдгэлэхэ гэһэн ябадад 1961 оной үгэдэ гарһан даа. Арад зоной дунда энэһе ехэл һайшаагдаһан байгаа ноёд, дарганарай дунда һайн, сагаан сэдхэлтэйшүүд яһала байһан гэһиэ.

Шэнэ, мүнөөнэй сагай еһо шжурараар (бурхантай холбоотгүйгөөр) яажа, ямараар Сагаалгание үнгэргэхэб гэһэн туршалгын комисси бии болгогдожо, Хэжэнгын, Зэдын, Яруунын аймагуудаар эльгээгдэһэн байгаа. Энэ комисси хадаа зүүн зүгыне шнэжэлэгшэ-эрдэмтэ, уран зохоолоһод, дээдэ хургуулин багшанар - нимэ мэргэжэлтэдээ бүрдэһэн байгаа.

Пурбо Балданович Балданжаповай (НБ) блокнот соо нингээд бэшэһэтэй байдаг «Сагаалган. (С 10-17 февраль 1961 года командировка в Кижингу)» (с.6).

Архи, тамхи үгыгөөр, яһала эмхэ журамтайгаар, олон зоной оролдодог хүсөөр энэ түсэблэгдэһэн туршаалгай Сагаан нарын найр наадан хэбэл номхон Хэжэнэе няотагта үнгэргэдэһэн байгаа ха. Энэ хэрэгтэ няотагтай ноёд, дарганар соёлой ажалһад ехээр туһалһан байха. Үбгэд, хүгшэд аргагүй эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан гээд П.Балданжапов хооржэе ердэ һэн даа.

Буряад арадай эртэ урда саһаа нарин нягтаар абажа ябаһан Сагаан нарын һайндэр хадаа 1991 онһоо эхилжэ, бүгдэе арадай һайндэр болоһон гэһиэ.

Газаамнай Могой жэл мангажа маанцамаа ерэхэ гэһиэ!

Буряад һайхан шотагаһингаа эрхим хүндэтэ ахай, абгайнарьне, ургажа халбаржа ябаһан залуу үетэһине Шэнэ Жэлээр, Сагаан нараар амаршалай Сагаан сэрхэл, һайхан хүсэл, энхэ элүүр, эбитэй эстэй һуухамнай болмогой!

Дулма ДАРИЖАПОВА педагогикын эрдэмтэ кандидат, доцент.

Эдэ бүгдэ ажал олон жэлүүдтэ үдэр бүри хубарин үнгэриэ.

ханаар халуугдан үлэнхэй», - гэж тэр хөөрөө бэл.

ажаллагшадай урда хэды олон концертуудыг харуулжа, туха сүлөөгүй ябагдааб?

дуушан Максим Раднаевта «Буряад Республикын арадай артист» гэгдэн хүндэтгэ нэр зэргэ олгогдобо.

Улам эршэтэйгээр эдэлжэ

Максим Гомбоевич Раднаев өөрынхөө театр соо үдэр бүрин ашаатай байбаныг, хүн зондо

ДУУЛА, МАКСИМ, ДУУЛА!

дагынь байгаа. Нютагай зоной нэгдэлэй гурүүлэнгээр олоной хэрэгүүдыг ударидаха, хүдэлмэринь эмхидхэжэ шадаха хүн хэрэгтэй болобо.

Бье бэеэ дэмжэхэ, тулалха, хамтын хэмжээ ябуулануудыг үнгэргэхэ, заримдаа зүбшэл заабари үгэхэ, ямар нэгэ шухала асуудалаар зохино шийдхэбэринүүдыг абаха.

Гэрэ Ленинградтай консерватори эрхимээр 1986 ондо дүүргэжэ эрлээр, Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрга ажаллажа эхилээ.

Угтаа ажаллаха үедөө олон оперонуудай шэнэ партинуудыг үйсэ дхэжэ абаха, түрэл Буряад орон соогуураа гастролнуудта ябажа, холын районуудай фермүүдтэ, полевой стануудта

байха үедэ «Баян» ансамблин коллектив 90-эд онуудай мүнэ зөөрнүй болоһон хүн эрхэн сагта Росси олон хого городуудар ябажа, гастролнуудта гараһан габыятай.

Максим Раднаев Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрга ажаллаха үедөө олон тоото оперонуудай аринуудыг үйсэ дхэжэ, коллектив соогоо мэдэжэ болонхой юм.

Оперо болон баледэй театрай бүлэг артистуудтай хамта дуушан Максим Раднаев гансал Росси дотор бэй, мүн хилин саанахи олон оронуудар буряад арадаа түлөөлжэ, хин мөринь хиндхүүдэжэ ябаа.

Унгэриш 1999 ондо Буряадай гүрэнэй оперо болон баледэй академическэ театрай байгуулагдаһаар 60 жэлэй ойе республикын ажаллад, олонштын эмхидхэжэ баяр баясхалантайгаар угтан гэмднэгэ бэлэй.

тэрэ тоодо түрэлхидыг, танил хүнүүдыг оролсоно) шадар зэргээрэ тулалхал гэжэ оролдодог байн заншалтай юм.

М.Г. Раднаев хүнүүдтэй үгсэ ойлголсожо шадарга гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди. Ушар шимдэнэ гэрэ Баргажан нютагай хүн зоной нэгдэлэй правленин түрүүлэгшээр хунгагдаһан байна.

Удаан саг соо политическэ ажал ябуулгада хабаадаһан ударидагшад гү, али манай ветеранууд, дунда хургуулиа гансал эрхим тэмдгүүдээр дүүргэһэн аад, саашан эрдэм буралсалаа үргэлжлүүдхэ арга шадаргагүй, мүнэ тангаар дуталдаг хүбүүдтэ тулалха болон бусад нимэрхүү олон тоото асуудалуудыг мүнөөгийн ажабайдал нютагай зоной урда табилдаг гэжэ хэтэ. Эдэ бүхы асуудалуудыг зүб тэшинэ шийдхэхэ гэжэ тэрэ оролдодог.

Максим Гомбоевич Раднаев Баргажанай районой Баян-Гол нютагай үнэхөөрөөл баян дэлгэр дайдада үндэжэ ехэ болоһон, ажабайдалтай саашанхн замай эхи табилхан байна. Тимэдэнэ заримдаа түргэн урсахалта Оноо мүнэвэй эрьедэ сугларалд, «Заа, Максим дуула!» гэдэг заншалтай болонхойбди. Тэрэнэй гооор гүйсэ дхэжэһэн дуунай аялга ганса Баян-Голой тала дайдаар тараан бэй, мүн бүхы республикын дэбнхээр - хада уулага дайдаар улам саашаа аяар холуур жэлдэрэн таража байһан шэнгээр үзэгдэдэг. Арадай артист алдартай даа. Тэрэнэй хонгөө хоолойн сууряатай, улам эршэтэйгээр эдэлжэ лэ, аялга байхан дуунуудаараа арал түмэнөө баясуулжа ябаг лэ, омогтой, урматой, урагшатай ябахан болгоной гэгдэн үрээл тогтоохо хүсэлэй байна.

Степан ОЧИРОВ, Росси Федерацион Журналистуудай Холбооний гэнүүн.

Творческий вечер

Константин СОБОЛЕВ:

«ПОЭТ ОБЯЗАН РАСКРЫВАТЬ ТАЙНУ ЖИЗНИ...»

Республиканские средства массовой информации недавно сообщили, что Союз писателей России принял в свои ряды поэта и публициста из Бурятии Константина Соболева. Он, кстати, стал 68-м членом Союза, творившим свои литературные произведения в республике.

И немало добился. Прежде всего в раскрытии внутреннего мира своих героев. Дополнила министра культуры доктор филологических наук, профессор, преподаватель БГУ Татьяна Затева. Её мнение - К. Соболев прежде всего поэт философского направления, и его размышления о смысле жизни, особенно психологические, весьма глубоки и впечатляют.

Впечатливо и удивительно, несомненно, то, что К. Соболев наизусть знает огромное количество стихов классиков литературы. В частности, из С. Есенина в свое время выучил несколько сот стихотворений. Не исключение и другие классики и перспективные, на его взгляд, поэты.

Очень часто бывал и бываю первым слушателем стихов Константина Амбартовича, потому с его творчеством неплохо знаком. Стихи его нравятся, тем более, что он поэт разнообразный. Среди его стихов немало философских и, естественно, о Байкале, откуда он родом.

В.Б.А.ИМБ.В.

Багшын дурсалга

Өөдоо, өөдоо харахад,
Үүдэгүй сэлмэг гэнгэри бэлэн,
Үедоод, ханилаад явахад,
Үеын хайрата нүхэр бэлэн.
Урадхаа Эрхүүгээ харахад,
Унаар баян мүрэн бэлэн,
Уяран мүнөө ханахад,
Сэдьхэлээр баян нүхэр бэлэн!

ВЛАДИМИР САГАНОВ - ЭРХИМ ШАБИМНИ

Хэрэнэй дунда
хургуули дүүргэһэн
бэлэгтэй, суштай хураг-
шадай дундаһаа Владимир
Бильяевич Сагановые илган
тэмдэглэхэ дурам хүрэнэ.

Аяар холын 1948-1949
хуралсалай жэлдэ заахан,
шарахан, дорюун, хүбэлгэн
хүбүүн Харбиангууд нютаг-
һаа ержэ, манай 5-дахи «а»
класста ороо хэн. Тэрэ
гэнээр хэды олон жэлүүд,
тоо томшогүй хэшээлүүд
үнгэрөө гээшэб! Багша,
хүмүүжүүлэгшэ болоһон
хадаа заахан үхибүүдтэ эхэ, эсэгэ шэнги
хургаал заабаринууды хэлэжэ,
ажабайдалан гүн соо төөрнн
тэмгэрэнгүй, сэхэ сэбэр замаар эрдэмэй
дэжы эдлэхыень хүсэжэ ябадаг
байгаа. Мүнөө наһан гэхэдэ, зүрхэмни
уярна, сэдьхэли хүдэлнэ, ухаан соогоо
буатынь хубариулан, үдэрэй наһаан,
һүниин зүүдэн болгон наһажа һуунаб...

Хургуулиин эрхим хурагшадай дунда
Володин нэрэ түрүүһуури эзэлнэ.
Ямаршые класста үзэжэ байхадаа, тодо
илгарһан, түрүү һурагша байгаа. Олон
хэн ээлнүүдһээ нэгэ хэшээл олоо онцдом
оробо. 5-дахи класста хэшээлэй темэ:
«Онцлон үгэнүүд» ба «Таабаринууд»
гэжэ байгаа.

Заахан хүбүүмни тоб байса бодоод,
шимнүүд таабари ба онцлон үгэнүүдые
хэлэе хэн:

Найган, найган бэтэй,
Найман түмэн наһаатай,
наһаа бүрээ үрэтэй,
Үрэ болгон үндэгэтэй.

(Таряан).

Үглоогүүр дүрбэн хүлтэй,
Үдэр хоёр хүлтэй,
Үдэш гурбан хүлтэй.

(Хүн).

Гоё хүн голһоо хүйтэн,
Годон гутал улаһаань хүйтэн,
Айл зайгшын ажал наатадаг,
Архи уугшын тархи үбдэдэг.

7-9-дэхи класста үзэжэ байхадаа,
бэшлэн шүлэг, хэлэһэн үрэлнүүдыень
уран зохёолойгоо альбом сооһоо
абааб.

ХҮХЫ

Он модоной
Уян наһаагай
Үзүүр дээрэ
Хүхн һуужа
Хүгжэм татана.
Дуу найханаар
Дуулим гоёор донгодохонь,
Сэлээн зоной сээжэ зүрхэндэнь
Сэнгэдиг тодорно.

ҮРЭЛНҮҮД:

Хадаһаа наһаа үтэгтэй боложо,
Мянган сагаан адуутай эзэн болохо
болтогой!

Намсарай шэнги баян боложо,
Найдан шэнги
үнгэр баян болохо болтогой!

Хүндэ хэлүүлэнгүй,
нохойдо хусуулангүй,
Үүдээрэ алаһадые угтажа,
Үрхоороо олон жэлдэ
утаа бааюулжа һуугты!

Арбадахи класста үзэжэ байхадаа,
тайган дээрэ гоё хоолойгоор урин дуу
дуулажа байһаниинь мүнөөшье
зүрхэнэймни шэмэг болоно.

Мүн тиихэдэ Влади-
мир Сагановай нэгэ расказ
онцдомни оробо (6 кл.).

ОЙ СОО

Зунай дулаан үгдөө
Намсарай Шагдаров, Карл
Балданов бидэ гурбан
Эрхүүгэй эрьедэ наацахаяа
ошободни. Ой соо нугал-
гатай хүрээ байна.
Тэрэниие гарааг яба-
тарнай, нэгэ жэрхи жирэг-
жирэг гэжэ дуугарааг,
хуһан өөдэ гүйжэ
гарашаба. Намсарай
хойноһоонь хуһан өөдэ

арай гэжэ гараба. Тэгэ жэрхи
баригдангүй, хажуугаарнь доошоо
буугааг, унаһан улаһанай хуңды руу
орожо хоргодошобо.

- Наһаа ерэгтэй! гэжэ Карлай
хайхарха гуулдана. Ошоходомнай, Карл
эдрэгэнэ олоод, таһаа шэнги хомхойгоор
түүжэ эдижэ байба. Намсарай бидэ
хоёр баһа сагатараа түүжэ эдибодни.
Тиигээд гэртээ ехэ баяртай гурбуулаа
бусса һэмди.

...Алишые класста үзэжэ байхадаа
бэшлэн сочинени, расказ, диктант ба
шүүлбэри хэһэн мэдүүлэлнүүдыень
наһаадаа, үнэхөөрөө бэлэгтэй,
шадалтай, ольбонтой хүбүүн болохо
байна даа гэжэ наһаан, бодоһон
ухаамни мүнөө харахад, бэелүүлэгдэе
байна.

Алтан үргэн дэлхэй дээрэ хүнэй наһан
яһала түргэн, шюдэ сабшаха зуура
үнгэрнэ гэхэдэ, алдуу болохогүй. Тэгэ
наһанай саһаа хүнэй хэһэн хэрэг, ажал
хүдэлмэри дуудыданагүй.

Тэрэни арбадахи класс дүүргэһээр,
хэды олон жэлүүд, үдэр һүни үнгэрөө
гээшэб. хургуулиин һүүлшын хонхо
жонгирһээр дүшөөд гаран жэл болоо.
Хүбүүд, басагаданигаа болбосоролой
аттестат гартаа баряад байһыень, үрэл
үгэнүүдэ хэлэжэ байһыень, үндэр
наһатай багшаны мүнөөшье халуун
зүрхэндөө, урихан сээжэдэ хадагалаад
ябагшаб.

Хэлэһэн үрэл үгэнүүдэе
тобшохоноор дурдахамни:

Амиды ябаһан наһан соо
Ажалые жаргал гэдэг юм,
Арадай хэлэһэн үгэнүүд соо
Алтанай дунгал байдаг юм.
Ажалдатнай амжалта,
Ажабайдалдатнай алдар соло,
Эдүүр энхые хүсоод,
Алтан шэнги ариун сэдьхэлтэй,
Мүнгэн шэнги мүнхэ наһатай,
Дайрахадамнай, далай шэнги,
Бусахадамнай, булаг шэнги

бурьялжа,

наһаан хэрэгтэй
номой ёһоор бүтэжэ,
нарбайһан гартнай
алта мүнгоор дэлгэржэ,
Ган гэхэ гайгүй,
гарза гараха ушаргүй,
Үргэн замда танаа

үхибүүдэе уршаб!
Тэрэ гэнээр олон жэлүүд үнгэрөө
даа!

Ажадаа амжалта, эрдэмэй дээждэ
хүргэнэй бэлэг ухаагаараа, шадал
бодолоороо оорынгоо нэрье мүнхэлөө
гэжэ наһааб.

Н.ГУЛУСОЕВА,

Буряад Республикын арадай багша.

ҮНЭР БАЯН НЮТАГАЙ
УГ ИЗАГУУРТАНАЙ ҮРИНЭР...

Улаан-Үдэ хото ажалда ерһээрнн,
олон жэл үнгэрбэ. «Буряад үнэн»
сониндоо ходоодо захил хэжэ, олон
һонирхолтой статьянуудые уншажа,
сэдьхэлээ ханаагаад, нютагайнгаа түүхэ
тухай статьянуудаа суглуулжа,
хадагалдаг заншалтайб. һая тэдэнэе
хаража һуугараа, 1997 оной декабриин
12-ой дугаарта Бортын хургуулиин
багша Д.Цыденжановагай «Уяа
Бортоонһоо эхитэй тоонтом» гэнэн
статья обдөржэ, ехэтэ бодолгото
болобоб. Энэһэнэе уламжалан,
«Модоной үндэһэн газар доогуур, хүнэй
үндэһэн газар дэргүүр» гэнэн сэсэн үгэ
тон зүб гэжэ үшөө дахин мэдэрбэб. Юуб
гэхэдэ, Дауриин бага хүбүүн Мүнхэ 1728
ондо Түнхэнһөө Захааминда хилэ хараха
зорилготойгоор эльгээгдэһэн байгаа.

Мүнхэ Гэнжэгэн һамгатаа
табатайхан Уяа хүбүүгээ асарһан.
Нуртада Мүнхэтэн Буймаан, Бортоон
гэжэ үшөө 2 хүбүүтэй болоо. Ехэ хүбүүн
Уяа Борто нютагтаа нютагжаад, тэрэнэй
одхон хүбүүн Матуу хүбүүниинь 5
хүбүүтэй болоһон: Рампил, Могто,
Номхон, Багшыхан, Ошор.

Борто... Адуу малда һайн, бороотой
газар гэнэн бодолһоо үгтэһэн нэрэ
байгаа. Уяа гэдэг 800 толгой адуугаа
Дархингаар туужа, Борто ороходонь,
ехэ бороо орожо байһан, тиигэжэ
«бороотой» гэнэн үгэтэй холбоһон
байжа болоо. Угы гэбэл, Уяагай дүү
Бортоон Нуртада үлэһэн, энэ дүүгэйнгээ
нэрээр нэрлэжэ болоо. Эртэ урдын сагта
Чингис хаан манай орон нютагаар
ябахыдаа, (Бортэ) Борто хатанайнгаа
нэрээр эндэхи газарые нэрлэһынье
байгаа аалам, хэн мэдэбэ...

Буймаан хүбүүниинь Үлэнтэ нютагта
гурбан хүбүүтэй болоһон: Болхой,
Шагдар, Монхоо.

Мүн баһа Мүнхын аха Энхэ
Түнхэндөө 6 хүбүүтэй үлэһэн. Тэдэнэй
үрн саданар нютагайнгаа түүхэ мэдэхэ
хүнүүд ургажа ябаа үетэндэ тухатай
болохын тулада «Буряад үнэн» сониндоо
энэ түүхэ тухай бэшэ наһы, ехэл зохид,
таатай бангаал даа.

Нурта... Аһа үрэ, үнэр баян, барилга
дарха хэхэдэ, зохид, аяга шэнги бүтүү
шотаг гэжэ Бортоон шэлэжэ һайшаагаад,
тэндэ 6 хүбүүтэй болоһон: Бутуунша,
Хазаадай, Улаадай, Дооной, Азай,
Талаша.

- 1. Бутуунша: Мэһэ Муңды гэжэ хоёр
хүбүүтэй.
2. Хазаадай: Пигнаа, Дондог, Дорбаг
гурбан хүбүүтэй.
3. Улаадай: Булуу Сандак хоёр
хүбүүтэй.
4. Дооной: Хуяа, Ендон, Баабгай.
5. Азай: Маада, Мэнзүү, Мармаа,
Баанти 4 хүбүүтэй.
6. Талаша: Сэмээн Шуранхаан гэжэ 2
хүбүүтэй.

Мүнөө тэдэнэй хүрхүүд уг
изагууртанай үри һадаһад Нуртада
ажалуудаг.

Гармын Ринчин таабай үндэр наһатай
байбашые, хүл хүнгэн, ухаан һонор,
сэдьхэл сэбэр, залуушуулай дунда
ябахыдаа, ургажа ябаа улаан бургааһан
хүбүүдтэе түүхэ домог хоёрхэ дуртай
хүн байһан. Ринчин таабаймнай-буряад
арадгийнгаа үлгэр түүхэ домогуудые һайн
мэдэхэһэн гадна, уг гарбалай алтан утаһа
татаһан уудалжа, үнгэрһэн үенүүдые
оймосотой тодоор хоёрэжэ шададаг хэн.

Үбгэнэй үгөөр дамжаһан нэгэ хүрхүүд
айлай харбалжан иимэ:

- X Баяр 1971.
XIX Баанти - 2 хүбүүтэй 1943.
XVIII Хубараг - 1 хүбүүтэй 1910.
XVII Сандак - 2 хүбүүтэй 1880.
XVI Даца - 4 хүбүүтэй 1850.
XV Майза - 6 хүбүүтэй 1820.
XIV Мэһэ - 4 хүбүүтэй 1790.
XIII Бутуунша - 2 хүбүүтэй 1760.
XII Бортоон - 6 хүбүүтэй 1730.
XI Мүнхэ - 3 хүбүүтэй 1700.
X Даури - 2 хүбүүтэй 1670.
IX Нүхэниин - 2 хүбүүтэй 1640.
VIII Түнгэрэг - 1 хүбүүтэй 1610.
VII Дэлгэр - 2 хүбүүтэй 1580.
VI Бутуунхан - 1 хүбүүтэй 1550.
V Хүрхүүд - 4 хүбүүтэй 1520.
IV Тугалаг 1490.
III Булаганхара - 1 хүбүүтэй 1460.
II Шобого ноён - 3 хүбүүтэй 1430.
I Буха ноён - 1400.

Хүбүүнэйгээ гү, али басаганайнгаа
бүлэ болохоёо байхада, бүхы
түрэлхидынь сугларжа, айл болохоёо
байһан эдэ хоёроо долоон үе соо гүрэл
гарал болохогүй аабза, мүн уг соонь
ямар хүнүүд байһан бэ гэжэ хаража
үзэһэнэйгөө удаа, зүбшөөлөө үгэдэг
заншалтай гээшэ ааб даа.

Мүнөө үедэ Нуртада уг гарбалаа
мэдэхэ, энэгээр ехэтэ һонирхдог
залуушуул олошоронхой. һаяхана
нютагтаа айлшалхад, залуу айлай гэрэй
ханадань угай тайлбари бэшээтэй байна
хэн:

- I ЦЫРЕН-ДОРЖО 2 хүбүүтэй:
Жамса, Зоригто
II БАНЗАРГАША 4 хүбүүтэй:
Ц-Доржо, Витя, Валера, Володя.
III НАМЖИЛ 2 хүбүүтэй: Банзаргаша,
Мангад
IV УБАША 2 хүбүүтэй: Намжил,
Шираб
V ПАМПА 4 хүбүүтэй: Убаша,
Мухуусха, Паалин, Лубсан-Нима.
VI ОЧИР 3 хүбүүтэй: Пампа, Эрдэнэ,
Самбуу.
VII МЭНЭЭ 4 хүбүүтэй: Очир, Сэбэг,
Цэдэн, Манза.

Энэһэн тухай булта нуртаархидаймнай
мэдэхэ болоһонинь һайшаалтай.
Элһисэг худинсагайнгаа түүхэ мэдэхэ,
нэрынь дээрэ үргэжэ ябаха залуу
үетэндэ зориулжа, энэ шүлэгтөө
бэлэглэнэб:

Зэдэ голон шааяан
Зүүн шэхэндэм дуулдана,
Зэрэгээтэһэн тала, хадань
Зүүдэндэм һүнииндоо үзэгдэнэ.

Дархан соло алдартай
Дүрбэн зүгэй айлаһадые угтан,
Дулаан Хаан тахил мүргэлтэй
Дуунайм эхин Нуртамни.

Алдар суута хүбүүд, басагадынь
Алишые талаһаа магтаалтай.
Омог зоригьемнай үргэһэн
Одон манай Нуртамтай.

Үхибүүн наһанһаа дэмжэжэ,
Эрын соло нэрлүүлэхэ тэнжэһэн
Үнэр баян Нурта нютагай
Үршоол хайра байхал хэзээдэши.

Валерий ЦЫБИКОВ,
Улаан-Үдын аймаг
хургуулиин багша
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нурта тосхон.
Авторай фото.

12 ПОНЕДЕЛЬНИК

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
08.00 Новости
09.15 Т/с "Воздушные замки"
10.15 Поле чудес
11.15 "На футболе" с Виктором Гусевым
12.15 Новости
13.00 Телеканал "Добрый день"
13.15 Николай Рыбников и Инна Макарова в фильме "Высота"
13.50 Документальный детектив. "Время расплаты". Дело 1999 года
14.00 Новости
14.20 Звездный час
14.45 До шестнадцати и старше
15.00 М/с "Покемон"
15.20 Веселые истории в журнале "Ералаш"
15.45 Т/с "Воздушные замки"
16.00 Вечерние новости
16.25 "Тайна Долины обезьян". Спецрепортаж
16.45 Жди меня
17.00 Т/с "Что сказал покойник"
17.20 Спокойной ночи, малыши!
17.45 Время. Информационный канал
18.00 Т/с "Секретные материалы" ("X-files")
18.30 Взгляд
19.00 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
19.00 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
19.05 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
19.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
19.15 "Бюро вопросов, бюро ответов"
19.20 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Черным по белому"
19.30 "Москва - Минск"
19.45 "Черным по белому"
20.00 "Дежурная часть"
20.15 "Телелутики"
20.30 М/с "Бояка мухи не обидит"
20.45 Т/с "Мануэла"

БТРИК

07.20 Утро Бурятии
08.00 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
08.30 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
08.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
09.25 "Бюро вопросов, бюро ответов"
09.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Черным по белому"
10.30 "Москва - Минск"
11.15 "Черным по белому"
11.20 "Дежурная часть"
11.35 "Телелутики"
12.00 М/с "Бояка мухи не обидит"
12.05 Т/с "Мануэла"

13.00 ВЕСТИ.
13.30 Т/с "Санта-Барбара"
14.20 Ток-шоу "Что хочет женщина"
15.00 Новая "Старая квартира"
16.00 ВЕСТИ
16.30 Т/с "Селеста"
17.20 Т/с "Луиза Фернанда"
18.10 М/с "Джуманджи"
19.00 ВЕСТИ

НАС СМОТРИТ ВСЯ БУРЯТИЯ 33-33-13

19.30 Детское время. Мультфильм
19.40 "Люди и судьбы"
19.50 Подарки от универмага "Центральный"
19.55 Гороскоп и прогноз погоды на завтра
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
20.25 Буряад орон. Художественно-публицистическая программа
21.00 Панорама
21.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
21.30 Республиканские новости
21.45 Подарки от универмага "Центральный"
21.50 "Белый месяц" представляет: "В песне - душа народа"
22.00 ВЕСТИ
22.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Мир сегодня"
22.50 БОЛЬШОЙ РЕПОРТАЖ РТР. Сергей Гапонов. "Разведбат"
23.30 "АНШЛАГ" и К°
00.50 Семен Альтов. "Обо всем!"
01.00 ВЕСТИ
01.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
01.40 ПОДРОБНОСТИ
02.00 "Дежурная часть"
02.10 "Репортер" с Михаилом Дегтярем. "Малайзия"
02.25 "Спорт за неделю"
03.20 "Очень большой теннис"

ТВИКОМ

09.00 Т/с "Марисоль"
10.00 Из жизни женщины
10.30 "Сегоднячко" за неделю
11.25 Магазин на диване
11.35 Т/с "На краю Вселенной-2"
13.30 Телемаркет
13.50 Недвижимость
13.55 Жизнь без риска
14.00 Телемагазин
14.30 Т/с "Черная бухта"
15.30 М/с "Приключения Педдингтонского медвежонка"
16.00 Т/с "Тайный мир Алекс Мак"
16.30 Т/с "Власть желаний"
17.30 Д/с "Мой зоологический словарь"
18.00 Т/с "Я люблю Люси"
18.30 Из жизни женщины
18.55 Прогноз погоды
19.00 Музыкальные поздравления
19.30 Т/с "Салон красоты"
20.25 Телемаркет
20.35 Автоэкспресс
21.00 Т/с "Дерзкие и красивые"
21.20 "Семь строк" Недвижимость. Прогноз погоды
21.30 Криминальная драма "Палач"
23.45 Прогноз погоды. Телемаркет
00.00 Ток-шоу "Страсти по Соловьеву"
00.35 Т/с "Такая разная Трейси"
01.10 Глобальные новости

АРНУС

07.00 Дорожный патруль. Сводка за неделю
07.15 Вы-очевидец
08.15 Самые громкие преступления XX века
09.15 X-фактор
09.45 Дорожный патруль. Сводка за неделю
09.55 Т/с "Пси-фактор. Избранное"
10.55 Творческий вечер Бориса Краснова 2 ч
Перерыв до 17.00
17.00 Новости
17.05 Скандалы недели
17.55 Победоносный голос верующего
18.25 ТЦ "ТУМЭР МОРИН" предлагает

18.30 Музыкальный подарок
18.55 Амба-ТВ
19.25 ТК "Ариг Ус" представляет: "Лидер Бурятии" "Заудинский мелькомбинат"
19.40 Формула успеха
20.00 Новости
20.10 Восточный экспресс
20.25 Метеопрогноз
20.30 Т/с "Тропиканка"
21.30 ТЦ "ТУМЭР МОРИН" предлагает
21.35 Катастрофы недели
22.25 Восточный экспресс
22.40 Метеопрогноз
22.45 Формула успеха
23.05 Фильм ужасов "Аризонский оборотень"

ОТВ

09.00 Т/с "БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210"
10.00 МУЗЫКА НА СТС
10.20 Товарный ряд
10.30 Т/с "ПУТЕШЕСТВИЯ В ПАРАЛЛЕЛЬНЫЕ МИРЫ"
Перерыв до 17.00
17.00 М/с "СКУБИ ДУ"
17.30 М/с "СУПЕРМЕН"
18.00 Т/с "РЫЦАРЬ ДОРОГ"
19.00 Телеигра "ПЕРВОЕ СВИДАНИЕ"
19.30 КЛИП-ПРЕЗЕНТ
19.50 Товарный ряд
20.00 КОМЕДИЯ НА СТС: "ЧАРЛЬЗ В ОТВЕТЕ"
20.30 КОМЕДИЯ НА СТС: "ЧУДЕСА НАУКИ"
21.00 "STAR TREK - ЗВЕЗДНЫЙ ПУТЬ" Т/с
22.00 КИНО НА СТС: "ЗАПРЕТНЫЙ ТАНЕЦ" (Мелодрама)

НТВ

08.00 "Сегодня"
08.25 "Впрок"
08.35 "Криминал"
08.45 "Карданный вал"
09.00 "Сегодня"
09.20 "Впрок"
09.30 Мультфильм
09.40 "Тушите свет"
09.50 "Час быка"
09.55 Т/с "Улицы разбитых"

фонарей". "Темное пиво, или урок английского"
11.00 "Сегодня"
11.25 Т/с "Любовь и тайны Сансет Бич" (США)
13.00 "Сегодня"
13.25 Вчера в "Итогах"
14.40 "Куклы"
15.00 "Сегодня"
15.25 "Без рецепта"
15.50 "Впрок"
16.00 "Старый телевизор"
17.00 "Сегодня"
17.25 Т/с "Элен и ребята" (Франция)
18.25 "Впрок"
18.40 "Криминал"
19.00 "Третий тайм". Программа С Шустера
19.55 Т/с Сандрин Холт, Иван Сергей, Николас Ли и Дженнифер Дэйл в боевике "Рожденный ворами"
21.00 "Сегодня"
21.30 Т/с "ЭКСТРАДИЦИЯ-III" (Польша)
22.35 "Криминальная Россия". "Охота на слонов". 1 серия
23.05 "Итого" с Виктором Шендеровичем
23.35 Профессия - репортер. Михаил Крикуненко "По дороге к Богу"
00.00 "Сегодня"
00.30 "Герой дня"
00.55 "Час быка"
01.00 "Антропология". Программа Д.Диброва
01.55 Теннис. Кубок Дэвиса. Словакия - Россия

РАДИО

6.12 «Земля родная». Радиожурнал
6.37 Актуальное интервью
6.50-7.00 Информация, объявления
7.12 Объявления
7.20 Программа «Анфас».
7.40-8.00 Радиостудия «Биракан»
12.00-12.10 Дневной выпуск новостей
19.12 Республиканские известия (на бур. яз.)
19.27 Объявления
19.30 Республиканские известия (на русск. яз.)
19.45-20.00 Передачи из фондов радио

ОПОВО-РОЗНИЧНЫЙ ЦЕНТР "БАЙКАЛ"
Цены действительны до 15.02.2001 (нижние цены)
48 руб.
от 12 руб.
от 15 руб.
от 4 руб. 90 коп.
от 68 руб.
от 156 руб.
(нижние цены)
от 218 руб.
от 698 руб.
от 798 руб.
от 390 руб.

Зимний сезон на "Верхней Березовке"!
Пансионат "Верхняя Березовка" приглашает гостей и жителей Республики отдохнуть и поправить свое здоровье.
Тел.: 34-45-75

Кафе "САРАН"
- банкеты
- юбилеи
- коллективный отдых
Мы будем рады видеть Вас!
ул. Ключевская, 39, ост. "ВСГТУ", тел.: 41-11-00

13 Вторник

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
08.00 Новости
09.15 Т/с "Воздушные замки"
10.15 Т/с "Что сказал покойник"
11.15 Поля все дома
12.15 История одного шедевра. "Девочка с персиками"
13.00 Новости
13.20 Телеканал "Добрый день"
13.55 Исторический фильм "Пан Володьевский". 1-я серия
14.00 Жди меня
14.20 Новости
14.45 Царь горы
15.00 До шестнадцати и старше
15.20 М/с "Покемон"
15.45 "Ералаш"
16.00 Т/с "Воздушные замки"
16.20 Вечерние новости
16.45 Т/с "Все путешествия команды Кусто". "Тлеющее море"
17.00 Здесь и сейчас
17.15 Как это было. Корейский "Боинг" в воздушном пространстве СССР. 1978 год
17.40 Т/с "Что сказал покойник"
18.00 Спокойной ночи, малыши!
18.20 Время
18.45 Жанна Прохоренко и Александр Михайлов в фильме "Приезжая"
19.00 "Цивилизация" Генрих Шлиман. Золото Трои
19.30 Утро Бурятии
19.45 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
19.50 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
19.55 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
20.00 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
20.05 "Бюро вопросов, бюро ответов"
20.10 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Черным по белому"
20.20 ПОДРОБНОСТИ
20.30 "Черным по белому"
20.45 "Дежурная часть"
21.00 "Телелутики"
21.15 "Приключения капитана Пронина"

БТРИК

07.36 Утро Бурятии
08.00 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
08.30 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
08.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
09.25 "Бюро вопросов, бюро ответов"
09.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Черным по белому"
10.30 ПОДРОБНОСТИ
11.15 "Черным по белому"
11.20 "Дежурная часть"
11.35 "Телелутики"
12.00 М/с "Приключения капитана Пронина"

12.05 Т/с "Мануэла"
13.00 ВЕСТИ.
13.30 Т/с "Санта-Барбара"
14.20 Ток-шоу "Что хочет женщина"
15.00 Новая "Старая квартира"
16.00 ВЕСТИ
16.30 Т/с "Селеста"
17.20 Т/с "Луиза Фернанда"
18.10 М/с "Джуманджи"

НАС СМОТРИТ ВСЯ БУРЯТИЯ 33-33-13

19.00 Ено заншалаи хэшээл. Шэнхэээнэй буряадууд
19.15 "Улгур"
19.35 На спортивной орбите
19.55 Подарки от универмага "Центральный"
20.00 Байгал
20.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
20.25 Арадай Хуралда. "Сибирин хэлсэн"
20.40 Дела деревенские. Рыбоводы Байкала
20.55 Позиция
21.15 Рек-тайм - время Вашей рекламы!
21.30 Республиканские новости
21.45 Подарки от универмага "Центральный"
21.50 Гороскоп и прогноз погоды на завтра
22.00 ВЕСТИ
22.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Мир сегодня"
22.50 ВЕЧЕРНИЙ СЕАНС. "Телехранитель"
00.30 "Русские горки" с Михаилом Таратугой. "Печоры"
01.00 ВЕСТИ
01.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ
01.40 ПОДРОБНОСТИ
01.50 "Дежурная часть"
02.00 МУЖЧИНА И ЖЕНЩИНА. День Святого Валентина
02.45 ПОСЛЕДНИЙ СЕАНС. Комедийная мелодрама "Ниагара"

ТВИКОМ

09.00 Прогноз погоды. Т/с "Марисоль"
10.00 Из жизни женщины

10.30 Т/с "Салон красоты"
11.25 Прогноз погоды. Магазин на диване
11.35 Фильм "Марко Поло: великие странствия"
13.30 Телемаркет
13.50 Недвижимость
14.00 Телемагазин
14.30 Т/с "Черная бухта"
15.30 М/с "Приключения педдингтонского медвежонка"
16.00 Т/с "Тайный мир Алекс Мак"
16.30 Т/с "Власть желаний"
17.30 Д/с "Мой зоологический словарь"
18.00 Т/с "Я люблю Люси"
18.30 Из жизни женщины
18.55 Прогноз погоды
19.00 Музыкальные поздравления
19.30 Т/с "Салон красоты"
20.25 Прогноз погоды
20.30 "Семь строк"
20.40 Телемаркет
20.55 Жизнь без риска
21.00 Т/с "Дерзкие и красивые"
21.20 "Семь строк" Прогноз погоды. Недвижимость
21.30 Боевик "Взрыватель"
23.35 Прогноз погоды. Телемаркет
23.50 Ток-шоу "Страсти по Соловьеву"
00.25 Т/с "Такая разная Трейси"
01.00 Глобальные новости

АРНУС

07.00 Новости дня
07.25 Дорожный патруль
07.40 Восточный экспресс
07.55 Метеопрогноз
08.00 Т/с "Алло, алло"
08.30 Метеопрогноз
08.35 Т/с "Женаты... С детьми"
09.05 М/ф "Баранкин, будь человеком"
09.30 Дорожный патруль
09.45 Метеопрогноз
09.50 Видишь - смотри. Видеоклипы
09.55 Т/с "Пси-фактор: Избранное", 2 с
10.55 Т/с "Тропиканка"
Перерыв до 17.00
17.00 Петерс поп-шоу
17.30 Дорожный патруль
17.45 Победоносный голос верующего

18.15 ТЦ "ТУМЭР МОРИН" предлагает
18.20 Музыкальный подарок
18.50 СВ-шоу. Александр Половцев
19.50 Формула успеха
20.10 Восточный экспресс
20.25 Метеопрогноз
20.30 Т/с "Тропиканка"
21.30 ТЦ "ТУМЭР МОРИН" предлагает
21.35 Театральный понедельник
22.05 Дар художника А Цыбикова
22.20 Восточный экспресс
22.35 Метеопрогноз
22.40 Формула успеха
23.00 Комедия "Опасности любви"

ОТВ

09.00 Т/с "БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210"
10.00 МУЗЫКА НА СТС
10.20 Товарный ряд
10.30 Т/с "ПУТЕШЕСТВИЯ В ПАРАЛЛЕЛЬНЫЕ МИРЫ"
Перерыв до 17.00
17.00 М/с "СКУБИ ДУ"
17.30 М/с "СУПЕРМЕН"
18.00 Т/с "РЫЦАРЬ ДОРОГ"
19.00 Т/с "ЧАСТНЫЙ ДЕТЕКТИВ МАГNUM"
20.00 КОМЕДИЯ НА СТС: "ЧАРЛЬЗ В ОТВЕТЕ"
20.30 КЛИП-ПРЕЗЕНТ
20.50 Товарный ряд
21.00 Т/с "STAR TREK - ЗВЕЗДНЫЙ ПУТЬ"
22.00 КИНО НА СТС: "ЧАСТНЫЙ КУРОРТ" (Комедия)

НТВ

08.00 "Сегодня"
08.40 "Впрок"
08.50 "Карданный вал"
09.00 "Сегодня"
09.15 "Криминал"
09.30 "Тушите свет"
09.40 "Час быка"
09.55 Т/с "Экстрадиция-III" (Польша)
11.00 "Сегодня"
11.25 Т/с "Любовь и тайны Сансет Бич" (США)
13.00 "Сегодня"

13.20 Наше кино. Владимир Басов-мл., Ирина Малышева и Александр Кузнецов в фильме "Сон в руку, или Чемодан"
15.00 "Сегодня"
15.25 Криминал "Чистосердечное признание"
16.00 "Старый телевизор"
17.00 "Сегодня"
17.25 Т/с "Элен и ребята" (Франция)
18.00 "Впрок"
18.15 "Криминал"
18.35 "Футбольный клуб"
19.35 Т/с Вячеслав Тихонов, Юрий Соломин, Алексей Петренко, Ивар Кальныньш, Михаил Глузский, Ирина Алферова и Борис Химичев в детективе Владимира Фокина "ТАСС уполномочен заявить..."
21.00 "Сегодня"
21.35 Т/с "Экстрадиция-III" (Польша)
22.45 "Криминальная Россия". "Охота на слонов", 2 серия
23.15 Профессия - репортер. Вячеслав Гунский "Республика, которой нет"
23.35 "Тушите свет"
00.00 "Сегодня"
00.30 Герой дня
00.55 "Час быка"
01.00 "Футбольный клуб" представляет Лигу чемпионов
01.35 "Антропология"

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
7.12 Новости, объявления
7.30 Беседа с заместителем министра труда и социального развития республики, доктором социологических наук П.А. Чукреевым
7.45-8.00 Передача «Орьёл» - «Вершина»
12.00-12.10 Дневной выпуск новостей
19.12 Республиканские известия (на бур. яз.)
19.27 Объявления
19.30 Республиканские известия (на русск. яз.)
19.45-20.00 «Радиобиблиотека» Отрывок из романа М.Жигитова «Подземье» (на бур. яз.)

14 среда

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 Т/с "Воздушные замки"
11.15 Т/с "Что сказал покойник"
12.15 Т/с "Все путешествия команды Кусто". "Глеющее море"

БГТРК

07.35 Утро Бурятии
08.00, 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
08.30 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
08.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

11.20 "Дежурная часть"
11.35 "Телепузики"
12.00 М/с "Приключения капитана Пронина"

19.00 Детское время. Маленький концерт ДШИ-3
19.15 Детское время. Тудэб баабайнда
19.35 Талантливая семья. Памяти народной артистки СССР Марии Степановой

РТР

22.00 ВЕСТИ
22.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Мир сегодня"
22.50 КОНЦЕРТНАЯ СТУДИЯ "РОССИЯ". "С песней по жизни"

ТВНКОМ

09.00 Прогноз погоды. Т/с "Марисоль"
10.00 Из жизни женщины
10.30 Т/с "Салон красоты"
11.25 Прогноз погоды. Магазин на диване

АРНГ УС

07.00 Новости дня
07.25 Дорожный патруль
07.40 Восточный экспресс
07.55 Метеопрогноз

17.00 Петерс поп-шоу
17.30 Дорожный патруль
17.45 Победоносный голос верующего
18.15 ТЦ "ТУМЭР МОРИН" предлагает

ОТВ

09.00 Т/с "БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210"
10.00 МУЗЫКА НА СТС
10.20 Товарный ряд
10.30 Т/с "ПУТЕШЕСТВИЯ В ПАРАЛЛЕЛЬНЫЕ МИРЫ"

НТВ

08.00 "Сегодня"
08.35 "Час быка"
08.40 "Впрок"
08.50 "Карданный вал"

09.55 Т/с "ЭКСТРАДИЦИЯ-III" (Польша)
11.00 "Сегодня"
11.25 Т/с "Любовь и тайны Сансет Бич" (США)
13.00 "Сегодня"

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
7.12 Новости, объявления
7.30 Программа «Выбор» по проблемам малого бизнеса

Семенные и коллективные отады (бывшие правительственные дачи, п.Сотниково)
Баня-сауна
все 7 дней в неделю
тел: 21-34-02, 21-81-47

СТРОЙАРСЕНАЛ
САНТЕХНИКА
СМЕСИТЕЛИ
САНФАЯНС
МОЙКИ
БОЙЛЕРЫ
ТЕПЛОВЕНТИЛЯТОРЫ

Кафе "СПАРТ"
предлагает
Комплексные обеда
От 30 до 40 руб.
Вкусно и недорого в уютной обстановке

15 четверг

ОРТ

07.00 Телеканал "Доброе утро"
10.00 Новости
10.15 Т/с "Воздушные замки"
11.15 Т/с "Что сказал покойник"
12.15 Т/с "Все путешествия команды Кусто". "Акулы острова сокровищ"

РТР

07.35 Утро Бурятии
08.00, 09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
08.30 ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!
08.35 СЕМЕЙНЫЕ НОВОСТИ
08.50 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ

12.05 Т/с "Мануэла"
13.00 ВЕСТИ
13.30 Т/с "Санта-Барбара"
14.20 Ток-шоу "Что хочет женщина"

19.00 Детское время. Мультфильм
19.20 Детское время "3, 4..."
19.40 Мунхэ зула
20.00 Байгал

РТР

22.00 ВЕСТИ
22.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Мир сегодня"
22.50 Т/с "Марш Турецкого". Фильм 2-й. "Убить Ворона". 1-я серия

АРНГ УС

07.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.25 Дорожный патруль
07.40 Восточный экспресс
07.55 Метеопрогноз
08.00 Т/с "Женаты... С детьми"

18.20 Музыкальный подарок
18.55 Пальчики облизешь
19.25 Наши любимые животные
19.55 Формула успеха
20.15 Восточный экспресс

ОТВ

09.00 Т/с "БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ 90210"
10.00 МУЗЫКА НА СТС
10.20 Товарный ряд
10.30 Т/с "ПУТЕШЕСТВИЯ В ПАРАЛЛЕЛЬНЫЕ МИРЫ"

НТВ

08.00 "Сегодня"
08.35 "Час быка"
08.40 "Впрок"
08.50 "Карданный вал"

13.00 "Сегодня"
13.20 Рита Сергеевна, Лев Дуров, Зиновий Гердт и Александр Демьяненко в фильме "Странные взрослые"

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
7.12 Новости. Объявления
7.30 Передача о новой программе «Молодежь Бурятии» с участием Председателя Государственного комитета по делам молодежи, спорту и туризму РБ С.В.Мантурова

16 пятница

ОРТ

Телеканал "Доброе утро"
Новости
Т/с "Воздушные замки".
Т/с "Что сказал покойник"

РТР

Утро Бурятии
БГТРК
09.00, 10.00, 11.00 ВЕСТИ
ДОБРОЕ УТРО, РОССИЯ!

11.20 "Дежурная часть"
11.35 "Телепузики"
12.00 "Приключения капитана
Пронина"

ЗГТРК НАС СМОТРИТ
ВСЯ БУРЯТИЯ 33-33-13

19.30 Детское время. Мультфильм
19.40 «Жили-были...» Детсад
«Кристаллик»

22.00 ВЕСТИ
22.30 МЕСТНОЕ ВРЕМЯ. "Мир
сегодня"

ТВИКОМ

09.00 Прогноз погоды. Т/с
"Марисоль"
10.00 "Из жизни женщины"
10.30 Т/с "Салон красоты"

АРГУС

07.00 НОВОСТИ ДНЯ
07.25 Дорожный патруль
07.40 Восточный экспресс

Перерыв до 17.00

17.00 Петерс поп-шоу
17.30 Дорожный патруль
17.45 Победоносный голос
верующего

ОТВ

09.00 Т/с "БЕВЕРЛИ ХИЛЛЗ
90210"
10.00 МУЗЫКА НА СТС
10.20 Товарный ряд

НТВ

08.00 "Сегодня"
08.40 "Впрок"
08.50 "Карданный вал"
09.00 "Сегодня"

РАДИО

6.12-7.00 Программа «Утро Бурятии»
7.12 Новости. Объявления
7.30 Программа «Встречи» «Газ в
Бурятии - экономика и экология»

17 суббота

ОРТ

Новости
Программа "100%"
Мультсеанс
Семейная комедия "Альф"

РТР

"Диалоги о рыбалке"
"Собаки счастливы". Фильм
для детей

15.00 Т/с "Комиссар Рекс"

ЗГТРК НАС СМОТРИТ
ВСЯ БУРЯТИЯ 33-33-13

16.00 Детское время. Мультфильм
16.05 Дорогие мои старики Клуб
ветеранов войны и труда

20.00 МОЯ СЕМЬЯ. "Проблемы
молодых девушек, или
девичник"

ТВИКОМ

09.00 Прогноз погоды.
"Автоэкспресс"
09.30 Телемаркет

ЛРЦ «Здоровье»

Бывшие правительственные дачи,
путевки на 1, 2, 3 недели с
выездом в музеи и театры города

ПРИГЛАШАЕТ ОТДОХНУТЬ И ПОПРАВИТЬ ЗДОРОВЬЕ:

- * детей с родителями
* школьников с обучением по школьной программе
* лечебные процедуры по рекомендации врача

Адрес: п. Сотниково. Тел.: 213-402, 288-147

14.00 Час "Дискавери"
15.00 Европейская футбольная
неделя

АРГУС

09.00 НОВОСТИ ДНЯ
09.25 Детский сеанс: х/ф "Про
красную шапочку" 1 с

21.40 Т/с "ТУМЭР МОРИН"
предлагает
21.45 Крутятся диски

ОТВ

09.00 М/с "ДЖИММИ-СУПЕР-
ЧЕРВЯК"
09.30 М/с "НАЗАД В БУДУЩЕЕ"

НТВ

09.00 "Улица Сезам"
09.30 Т/с "Закон джунглей"
10.05 Телеигра "О, счастливчик!"

12.45 М/ф "Марусина карусель"
13.00 "Сегодня"
13.00 "Полундра". Семейная игра

РАДИО

7.12-8.00 Информационная
программа «Вчера. Сегодня.
Завтра»

18 воскресенье

ОРТ

08.45 Слово пастыря. Митрополит Кирилл
 09.00 Новости
 09.15 Служу России!
 09.50 "Дисней-клуб": "Аладдин"
 10.15 Утренняя звезда
 11.05 "Непутевые заметки" с Дм. Крыловым
 11.25 Пока все дома
 12.05 Дневной киносеанс. Олег Жаков в детективе "Ипподром"
 13.50 Оскар Фельцман в программе "Жизнь замечательных людей"
 14.20 Лыжный спорт. Чемпионат мира. Мужчины. 10 км. Свободный стиль. Передача из Финляндии
 15.05 "Эх, Семеновна!" Всероссийский конкурс частушек
 15.45 Сокровища Кремля
 16.00 Новости
 16.10 Т/с "Китайский городской"
 17.05 "Дисней клуб": "Чип и Дейл"
 17.35 Умницы и умники
 18.00 Живая природа. "Хищники: Охотники поневоле"
 19.00 Вечерние новости
 19.20 КВН-2001
 21.35 Джейми Ли Кертис и Дональд Сазерленд в боевике "Вирус" (1999 год)
 23.30 Времена
 00.45 Музыкальная программа

РТР

09.30 Лев Дуров, Альберт Филозов и Леонид Ярмольник в приключенческом фильме "Капитан Пилигрим"
 11.00 РУССКОЕ ЛОТО
 11.40 Всероссийская лотерея "ТВ БИНГО ШОУ"
 12.35 ДОБРОЕ УТРО, СТРАНА!
 13.05 "АНШЛАГ" и К
 14.00 "Городок"
 14.30 ФЕДЕРАЦИЯ

15.10 ПАРЛАМЕНТСКИЙ ЧАС
 16.00 ВЕСТИ
 16.20 ДИАЛОГИ О ЖИВОТНЫХ
 17.20 "Вокруг света"
 18.15 "Два рояля"
 19.10 САМ СЕБЕ РЕЖИССЕР
 19.40 Андрей Жигалов, Сергей Баталов, Ирина Розанова в фильме "Облако-рай"
 21.00 Адриано Челентано и Кароль Буке в комедии "Бинго Бонго" (Италия)
 23.00 Программа Николая Сванидзе "Зеркало"
 00.20 Дмитрий Харатьян, Елена Яковлева и Виталий Соломин в детективе "Черный квадрат"
 02.30 ПРЕМЬЕРА. Ванесса Рэдгрейв, Джад Лоу и Стивен Фрай в фильме "Оскар Уайльд" (США).
 04.25 Лыжный спорт. Чемпионат мира. Женщины 5 км. Женщины. Гонка преследования 5 км. Передача из Финляндии
 05.25 "И дольше века..." Документально-публицистическая программа Владимира Молчанова. Александр Талалаев

ТВНКОМ

09.00 Прогноз погоды
 09.05 Телемаркет
 09.20 Недвижимость
 09.30 Первые лица
 10.00 Кукольное шоу "ТелеБом"
 10.30 М/с "Сейлормун: Луна в матроске"
 11.30 Т/с "Охота на Золушку"
 12.40 "Встреча с..."
 13.30 Удивительные животные
 14.00 "Неизвестная Планета"
 14.30 Д/с "Истории богатых и знаменитых"
 15.00 "Суперхоккей. Неделя НХЛ"
 16.00 Т/с "Сыщики-любители экста-класса"
 17.00 Музыкальные поздравления
 17.30 Мы и наш город
 18.00 Драма "Ворошиловский стрелок"

20.05 Телемаркет
 20.30 Т/с "На краю Вселенной-2"
 21.20 Недвижимость. "Жизнь без риска"
 21.30 "Скрытой камерой"
 22.05 Однажды вечером. Развлекательное шоу с Дмитрием Нагиевым и Сергеем Ростом
 23.10 Титаны рестлинга на TNT
 00.15 Хит-парад на TNT
 00.45 "Ночной канал". "Для тех, кому за полночь..."

АРИГУС

09.00 НОВОСТИ ДНЯ
 09.15 Детский сеанс: х/ф "Про красную шапочку" 2 с
 10.20 Наши любимые животные
 10.50 СВ-шоу: Александр Половцев
 11.40 Дорожный патруль. Расследование
 12.00 Ток-шоу "Я сама"
 13.00 Фасон
 13.35 Любишь - смотри. Видеоклипы
 13.45 Дорожный патруль
 14.00 Star Старт
 14.35 Шоу Бенни Хилла
 15.40 Наше кино: "Укрощение строптивой"
 17.10 Дорожный патруль
 17.25 Благая весть
 17.55 Музыкальный подарок
 18.30 Все в сад
 18.50 Клёво
 19.10 Формула успеха
 19.30 ТК "Ариг Ус" представляет: "Суррогат - вне закона"
 19.55 Т/с "Красная полоса" - мир Леньки Пантелеева
 20.20 Х/ф "Свободная страна"
 22.05 Формула успеха
 22.25 Скандалы недели
 23.20 Боевик "День пантеры"

ОТВ

09.00 М/с "ХРАНИТЕЛИ ИСТОРИИ"
 09.30 "ОТРАЖЕНИЕ"

10.00 М/с "БЕТХОВЕН"
 10.30 "УЛИЦА СЕЗАМ"
 11.00 КБ "ЛЕГОНАВТ"
 11.30 КИНО НА СТС: "ТРУДНЫЙ РЕБЕНОК-2"
 13.30 М/ф "В СТРАНЕ НЕВЫУЧЕННЫХ УРОКОВ"
 14.00 Т/с "БАК РОДЖЕРС В 25-м ВЕКЕ"
 15.00 Т/с "ГАЛАКТИКА"
 16.00 Т/с "ВОЙНА С РЕАЛЬНОСТЬЮ"
 17.00 Т/с "КВАНТОВЫЙ СКАЧОК"
 18.00 Т/с "ФАНТАСТИЧЕСКАЯ ДЕВУШКА"
 18.30 ШОУ-БИЗНЕС
 19.00 КЛИП-ПРЕЗЕНТ
 22.00 КОМЕДИЯ НА СТС: "МАЛЫШ-КАРАТИСТ-3"
 00.30 КИНО НА СТС: "ШЕРЕМЕТЬЕВО-2"

НТВ

09.00 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Третий слева"
 10.10 Телеигра "О, счастличик!"
 11.00 Дарья Шпаликова, Вадим Любшин, Николай Лавров, Виктор Проскурин в фильме "Детская площадка"
 12.40 "Свидетель века" Программа Владимира Кара-Мурзы
 13.00 "Сегодня"
 13.15 "Совершенно секретно. Информация к размышлению"
 13.55 Мир кино. Том Хэнкс и Джон Кэнди в комедии "Волонтеры" (США)
 16.00 "В нашу гавань заходили корабли". Программа Э.Успенского
 17.00 "Сегодня"
 17.25 "Большие родители"
 18.00 "Без рецепта"
 18.30 "Депрессия". Психоанализ прессы за неделю
 18.55 Пета Уилсон в фильме "Новые приключения Никиты" (Канада-США)
 20.00 "Итоги"
 21.05 "Куклы"

21.20 Т/с "Улицы разбитых фонарей". "Отсутствие доказательств"
 22.40 Джейсон Патрик, Джейсон Ли и Сэм Эллиотт в криминальном фильме "Каннибал" (США)
 01.00 "Третий тайм". Программа С.Шустера
 02.50 Т/с "За гранью возможного"

РАДИО

7.12 Информация, объявления
 7.20-8.00 Программа «Слышу песни» - сказки, легенды
 8.10-9.00 Литературно-художественная программа «Алтаргана»
 9.10-10.00 Программа для школьников «Эдирууш» - «Школьные калейдоскопы» - интервью с корреспондентами; «Новая школа» - радиорассказ на бурятском языке подготовленный в Усть-Ордынской Мухоршибирского района школы №1
 12.00-13.00 Программа для молодежи «Воскресенье полдень»

УСТАНОВКА

АВТОМОБИЛЬНО-ГАЗОВЫХ СИСТЕМ на автомобили всех марок
 Тел.: 41-17-22
 Лиц. С-03-007434 от 24.01.2001 г.
 Бур. отд. Росс. тр. инспекция

МЕБЕЛЬ ОТ ПРОИЗВОДИТЕЛЯ

Набор мягкой мебели «Юпитер»
 Набор мягкой мебели «Ромашка»
 Набор мягкой мебели «Алена»
НИЗКИЕ ЦЕНЫ.
ГАРАНТИЯ. КАЧЕСТВО!
 Угловая мебель «Арга»
 Набор мягкой мебели «Камей»
 Кровати одинарные и двойные
 Доставка.
 Члены АС 03 7300600 от 10.01.2000г. 975 от 15 июня 2000 г. выдан Палатой инсп. Ж/д р-на. ГИИ №2
 г. Улан-Удэ, ЛВРЗ, Стрелка, тел.: 34-34-04

ЗАУДИНСКИЙ МЕЛЬКОМБИНАТ ЗАКУПАЕТ:
 ЗЕРНО ПШЕНИЦЫ и РАЖИ ПРОДОВОЛЬСТВЕННОЙ КОНДИЦИИ
 Обращаться: РБ, г. Улан-Удэ, ул. Пищевая, 1 «А».
 Тел.: 42-52-46, 42-49-86

ЖАССО АВТОЦЕНТР
 ПРИНИМАЕТ ЗАЯВКИ НА ПОСТАВКУ МИКРОАВТОБУСОВ ИЗ ЮЖНОЙ КОРЕИ
ВЫГОДНЫЕ УСЛОВИЯ. ГАРАНТИЯ
 Тел.: 34-72-58, 34-26-13
ТЕЛЕФОН ОТДЕЛА РЕКЛАМЫ: 21-62-62

ООО КЕДР-ПЛОС
 ВЫСЛАЕТ ВАЛОЖНЫМ ПЛАТОННЫМ
 152905, г. Рыбинск-5, а/я 61/д.
 ШКАФЫ ЖАРЧНЫЕ (эл. духовки) с конфорками противней для выпечки в домашней кухне. Изделия из теста и приготовления других изделий.
НАБОР ПОСУДЫ «ПОДАРОЧНЫЙ» с антипригарным покрытием (жаровня - 3 л., сковорода - 2 л., ковш - 1,2 л.)
СОКОВАРКИ
 Цены даны с учетом всех почтовых расходов.
 Гарантия высокого качества.

Деятельность лицензирована
 Товары обязательно подлежат сертификации
Ремонт холодильников и холодильных камер. Тел.: 21-58-58. С-1831

БУРЯТСКИЙ РЕСПУБЛИКАНСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ТЕАТР КУКОЛ «УЛЬГЭР»
 Репертуар на февраль - 2001 г.
 10 -»- «АЙ-ДА МЫЦЫК» - 14.00 ч.
 11 -»- «КРАСНАЯ ШАПОЧКА» - 14.00 ч.
 17 -»- «АНСЕНОК-ПЛУТ» - 14.00 ч.
 18 -»- «ГУСЕНОК» - 14.00 ч.
 Выходной день - понедельник.
 Наш адрес: ул. Ленина, 46.
 Касса работает с 10.00 до 18.00 ч.
 Тел. 21-22-92; 21-31-64.

ОАО «АВТО»
 Лицензия №Б.062476 от 30.06.99г.
БОЛЬШОЙ ВЫБОР ВЕЛИКОЛЕПНЫХ НАПИТКОВ К ПРАЗДНИЧНОМУ СТОЛУ
 БОЛЕЕ 50 ВИДОВ ПИВА СОКОВ МИНЕРАЛЬНОЙ ВОДЫ
 Гибкая система скидок, бесплатная доставка по городу, отсрочка платежа
 АДРЕС: ул. Ключевская, 4.
 Тел.: 37-13-88.

18 февраля только один день!
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЦИРК РЕСПУБЛИКИ БУРЯТИЯ!
 Выступают обладатели Золотого (г. Санкт-Петербург), Серебряного (г. Варшава), Бронзового (г. Мантова, Италия) призов Международных фестивалей циркового искусства в России, Польше, Италии, Венгрии (ОАЭ).
В программе: клоуны, акробаты, воздушные гимнасты, жонглеры, вольтижеры, эквилибристы, хула-хуп, эксцентрики, юги и знаменитые «Проснувшиеся змеи» - девочки-каучуки!
 Начало представлений: в 13.00 ч. в 16.00 ч.
 Принимаем коллективные заявки. Билеты в кассе кинотеатра. Цена: 25, 30, 40 рублей.
 Справки по тел.: 22-36-56, 33-31-06.

Злоупотребление алкоголем вредит здоровью!

ТЭРГҮҮН МӨӨР МУХАРИЖЛАЛ МЭДЭЭ...

Буряадуудан хуби заяан тухай Сэнгийн Эрдэнэ бэлтгэсэн роман хэмжээгээрээ гомохон...

Цэвэлма (артистка Т.Бальжанова) буряад басагантай золгоод, хоюулан халуунаар дурлаалсагтана.

Хардалга гүрдэлгын дэбэрлэн ушар хадаа үнэн сэхэ хүнүүдхээ үнөө хянаагаа бүтүүхэн абажа...

Сэвэлмада ханаархаан Яндаг сэхэ сэрбэр сэдхэлтэй хүнэй ухаанда орошгогүй муу хэрэг хэжэ, Сонровой

Театр

«ХОЙТО НАНАНДАА УУЛЗАХАБДИ»

(Зохёолшо тухай хэдэн үгэ)

гараад «Утга зохёол, урлаг» гэжэ сонин 70 гаран, 80-яад онуудар захижа абадаг бангаа хүм. Тэндэ зарим зүйлүүдынх үгүүдэл болгогдоод барлагдадаг байһан бангаа бшуу...

Өөһэдөө үнэхэ малтаад, буудуулахаяа байһан ламанарай үх мөө һайнаар угтажа, арюун орондо гүр хын түдөө нэгэ хүн шэнги намдууханаар аад, хүнхингэс ушһаан ушһаалгыг шүхэндэ сонсоһон мэт болооб мэнби. Тэрэ мэдэрэлшн хэдэн үдэр аргэлжэлөө бэлэн. Ганса энгэрэн зүнг юу гэрлэнгэб гэхэдэ, Сэнгийн Эрдэнэ үгын урлал хадаа аргагүй хүсэгэйн, Чингис Айтматов, Габриэль Маркес мэтын дэлхэйн мүнөө үеын томо уран зохёолшодой туханда хүрэмэ бэлтгэн байһынь гэрлэлээ даа.

Тингээд энэ зохёолшо академическэ театримнан тайзан дээрэ зүжэг болгогдожо табигдахань гэжэ дуулахадаа, сэхынь хэлэнгэб, яажа харуулаа юм ааб гэжэ досоогоо этигэжэ ядаа һэм.

Зүгөөр Россия Федерацин габыата артист Доржо Сульгимов бэрхэ драматургын шодоор хаража, тон лэ тайзан дээрэ харуулааар зүйлүүдынх шүлэжэ, зүжэг болгоо юм байна. Хотодо (Улаан-Баатарта гэжэ ойлгоё) засагай дэдэн зургаанда ажалладаг Сонров гэжэ монгол хубгүй (артист З. Ринчинов) албанай хэрэгээр хүдөө шотаг руу ерээд,

«тархи эдээ». Тэрэл шотагай Жамсын Дашыг хилэ руу хара мэхээр абаашаад, хаясаанай нэгэ зэмбээ соо алтан шюугданхай, энэниие хоюулан олзолоё гэжэ этигүүлээд, газар малтажа байхадань, хойноһоонь буудаж алаа. Һүүдэн моринень хорообо. Дүтэ шадар хүнэй ябадаггүй, хүлэгэй гэнххэдэггүй хубшэ соо болоһон харата үилэ хэрэг даб дээрэ хэндэнь мэдэгдэггүй, шотаг нутхинхидань, түрэл гаралдань таагдаагүй таабари болонхой.

Харин Яндаг хара хэрэгээ абаахайн шүлхэн мэтээр хүрмэжэ, Даша янон тагнуулан байгаа, тиншээ талингаа, тэрэнгэй Сонров холбоотой гэжэ хардаа бшуу. Тингэжэ Цэвэлма Сонров хоёрой олоһон зол гаргалмай зам тон лэ эхэндэ мухарданана. Цэвэлмагаа түрхэмүүдтэй айлшалуулжа, түр хуримаа хэхэ гэжэ «эмкэ» машинаар хотоһоо гараад, дабаанан хажууда үлын тодожо байһан «хара хиртэнүүдэн» гарта орһонинь, тэрэ бэлэй...

Сонровы тодожо барилсаһан Бадам (РБ-гэй габыата артист С.Хажигтов) засаг халихай ябадаг хоерго умбажа үнгэрэн зүб. Бардам, хоёрдэм шатай Бадамнын хэбүүрхэм дүрье артист һайнаар харуулаа. Нананда халуудам образууд олон. Эндэ би зарим тэдэнь лэ дурдахам. Т.Бальжановагаан наадаһынь би үшнги хараагүйб. Цэвэлмагай рольдо тэрэ

нилэгүй һайнаар наадаа. Энэ артисткын уран бэлгт халбаараа, ургаа гэжэ харагдаба. Дамдин баабайн (РФ-гэй арадай артист Г.Бутуханов) хүүхэн нимэл байгаа ёһотой гэжэ этигэнш. Артист З.Ринчинов Сонровой образыг халуудамар зураглаа. Залуу артист Б.Бадмаевтай наадаһан Яндагта үнэн зүрхэнһөө дураа гутахаар, зобүүрхэмээр байгаа. Маршал-жагжанай хатан болохо золтой байһандаа, зоргондоо болохо ябаһан Бортолгойе РБ-гэй габыата артистка Д.Тангатава һайнаар наадаба гэжэ би онсохо байһан.

Би ингалта оорингоо хараһан романыуд тухай хэлэнб. Т.Бальжановагай нэгэ хэдэ наадаһан РБ-гэй габыата артистка С.Цыдынова, Д.Тангатавагай Бортолгойе наадаһан РБ-гэй габыата артистка Д.Юндунова дутуугүй һайнаар наадаһан байха гэжэ этигэнб.

Гэбэнь би театровед бэлтгэб. Театр нэгэ хэдэ мэржэлтэд өөһэдынгөө мэрн үгэнь энэ зүжэг тухай хэлэхэ бээ гэжэ наадаа.

Энэ зүжэг соо харагшын шодондо обёорондоһон үшөө нэгэ образ (нигэжэ хэлэжэ болодог юм хаань) бни. Ямар образ бэ гээд, ТЭРГЭ! Юрын лэ дүрбэн мөөртэ тэргэ олон бодол түрүүлэ.

Тэргэ - нүүдэлшэ буряадуудай ажабайдалай таһаршагүй нэгэ баримта.

Тэргэ - тэрэ үедэнь тохёолдожо, зам дээрэнь бүдэрөө нааш, тэнэ даража болохоор мөөрнүүдтэй.

Тэргын мөөрнүүд... Халта зогсохыг мэдэгүй үе саргай образ, юунэйше боложо байгаа наа, урагшаал, урагшаал мухарихал мэдэдэг түүхын мөөрнүүд...

Үйлэһөө үйлэдэ үзэгдэжэ байһан тэргэ хадаа уран зурагшын ухаанда ялас гэжэ ороһон «олзо» гэжэ наадаана. Тон нимэрхүү зүйл үшөө нэгэ зүжэг соо обёорондоо һэн: Д.Батожабайн «Төөрингдэһэн хуби заяанай» энэ театрай тайзан дээрэ табигдахада, хойг боди гүрөөһэтэй хорло-хүрдэ байгаа һэн: талхынше боложо, хүнүүды талхидажа үйлэдэхэ юм. Ондоогоор хэлэбэл, сансарын хүрдэ...

«Хойто нанандаа уулзахабди» гэхэн зүжэгтэй уран шэмгэлэл имгалт тэргээр хизаарлаагүй. Үндэр гэгшын үгдэн. Айһан гэрэй үүдэньше болохо юм. Нүгөө үзэгдэдэ дасанай үүдэн хэбэртэй. Удаадахи үзэгдэлдэнь хамга «зэмэртэн» тэрэ үүдэ руу туугажа ороод... буудуулна. Тинхэдэ тамын үүдэн болоһоно хаш.

Үүдэньше, авансценын шэмгэлэһыг туулган боро үнгэртэй. Анхаржа обёорон гэхэйш боро хана дээгүүр дасан дуганууд зураатай байха юм...

Бэлитэ уран зохёолшын романниие зүжэг болгоһон артист, драматург Д.Сульгимовай найруулга, РБ-гэй арадай уран зурааша Б.Н.Доржиевай урлал, композитор, РБ-гэй искусствн габыата ажалтан Бадамгаравын Нарванбаатарай зохисотой хүгжэм хамтархадаа, харагшын, шагнагшын сэдхэлэй өсөртө хүрэнгэ даа. Найруулан табигша РБ-эй габыата ажал ябуулагша Т.Бадагаевагай «хэ үүргыг тэмдэглэнгүй яажа болохоб?»

Зүгөөр хойто нанан гэхэнь следующая жизнь гэжэ мэдэжэ буддистнууд түбэдһөө ород дээрэ оршуулааг юм. Тингээд «Встретимся в той жизни» гэхэн орондо «Встретимся в следующей жизни» гэжэ оршуулаха байгаа...

Ябаһан театрай тайзан дээрэ табигдахан шэнэ зүжэг энэ коллективэй илаата болоно. Тингээд театрай коллективыг халуунаар амаршалаа!

Цырендулма ДОНДОГОЙ.

«МИНИИ МҮШЭН ШИНИИ МҮШЭНТЭЙ...» гэхэн конкурсдо

ДУРАНАЙМ МҮРГЭЛ

Уян сэдхэлэйм шүлэг. Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Чингис хаанай хүгдэгдэн Хамар уулануудта мүргэжэ, Хайран инаг гансатаяа Хуби заяагаа нилхүүлэб. Мүнхэ хухэ тэнгэридэ Мүнөөшье мүргэжэ ябагшаб. Хөөрхэн инаг гансэм Харалсхыень хүгдэгдэнб. Эжы нарам энсэбхилэнэ, Эрхүүдэйһээм мэндые асарна Талын халхын нэбшээлэнэ, Таалаһан мэтэ үнгэрэнэ. Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Нарьдагшайн хайхан агаар, Сэсэгдэһэн сагаан даламни, Сэсэгээрэ халбарһан таламни, Байгаль далай дэлгэн, Байгалим элшэтэһэн туяа, Зүлгэ ногоон дэбсхээр, Булаг аршаанайм уһан, Досоомни ургалһан ургы, Лугшаа шайгаар зүрхэмни

Сэдхэлдэм тогтоһон үйдхар, Үдэр һүнигүй һанагдааг, Ухаан гондохом гарадаггүй Инаг гансэмни мидэрлэ, Үдэшэлэн һанажа һууһан Нюдэгшайм тунгалаг нулимса Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Хайран инаг дураа Хангай мүнөө шюуһанаа Хайлажа тайгаа эхилхэнь, Хайрлангүйгөөр гаргабаб даа. Нарай Бата ябахадгаа, Наргагүй уулын үндэртэ Нарганаар дурлаһан бэшгээ Нягтаар шюжа орхоо һэм. Лхам, алхам бүхэнһоонь Айжа, айжал ябагша һэм. Мини Жаргалмаа гээд, Мин лэ даа ябагша һэм. Үгэ хэлэеэ задалахадам Үргөөд инаги харуйшадаг һэн. Ууһан олон халууһаг Ушаруулжа орхёол маниие. Жаргалмаамни, Жаргалмаа...

Дуранайм мүргэл шимэл юм. Дураа таанар сахижа үзөө һэн гүм? Урихан хайхан инаги Эльгэ зүрхэнэйм обөорто Эльгэн гэлхэйм басагдай Эгээл сэлмэг сөбэрхэнь юм. Дэлхэй дайдаар зайха наа, Инаг дурааная ябуужам. Ганса инаг шамтаяа Ганга мурэн ошуужам. Баарһан хөөрхэн хүүхэмтэсэ Брахманутрынше эрьсэр сэнгүүжэм. Нягтаар дураа гамнажа, Непалай дасанда мүргүүжэм. Нубийскын эльһэй гүбиие Сэсэгээр халбаруулжа орхиужам. Огторгой тэнгэридэ мүргэжэ, Одоол шамая ололби, Үбдэгтэшэ ходоол мүргэжэ, Үелһэн шамтаяа ябахалби. Жаргалмаамни, Жаргалмаа...

Алмаз ПРИРОДНЫХ.

ЗДОРОВЬЮ!

Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Жабарта талымни нэбшээн, Жаргаха наһанаймни түшэг Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Ажал хэрэгээ бүтээхээ Аян замда гарахадаа, Зүрхэ сэдхэлһи уйлаана, Зүүдэндэм ороно Жаргалмаам. Огторгойн олон мүшэд соо Олонобди тохёоһон одого. Нарын сэлмэг толоһон ханажал һуунаб инагаа. Хобарай эртын ургы - халбарһан минни Жаргалмаа. Буряадайм багма-ленхобо, Баарһан минни Жаргалмаа Жаргалмаамни, Жаргалмаа... Үбэлэй һүчин ута гээшэнь, Үнгэрэжэ үгэнгүйл юндэришьеб. Үелһэн хайхан инаги Үнгэрэжэ баһал ядана гү? Милэрэн энсэгшэ шарайн. Минни зүрхэнэй үбшэн. Хараан намаяа мордуулахан.

Урлам үгэ

ХУН ШУБУУН

Цэрэн ГАЛАНОВ

Буряадай арадай уран зохёолшо, Буряад Республикын Гүрэнэй шагтай лауреат Цэрэн Раднаевич Галанов 1952 ондо Хэжэнгийн аймагай Ушхайта тосхондо түрэнхэн юм. Багаһаа хойшо шүлэг бэшэжэ эхилхэн намтартай.

зохёол тухайгаа тобшохоноор хөөржэ үгэхыень гуйба. - Би һаяшаг наһанайнгаа ехэ ажал, олон жэлдэ бэшэһэн романаа дүүргэбб.

1953 ондо Цэрэн Галанов ехэ конкурс барижа, Москвагай Горькийн нэрэмжэтэ Литература институтта ороод, 1958 ондо дүүргэ. Цэрэн Раднаевич Буряадай радиодо, Буряадай Уран зохёолодой холбоондо, «Байгал» журналда аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэһөө гадна, хүниши дуулимда уран бүтээлиүүд дээрэ һуужа, олондо мэдэжэ захиатанууды бүтээһэн байна. Ц.Галанов 15 ном хэблүүлжэ гаргаа. Тэднэй 4-ниши Москвагай түбэй хэблэлээр гарган юм. «Эсэгийн хүбүүн», «Харгы», «Мүнхэ хабар», «Этигэл», «Рэгэма», «Саран хуьхы», «Алирһанай улайха хана» гэхэй зохёолнуудынь олондо мэдэжэ болонхой.

сонхоортнай мориной шэхэн бултайха» гэжэ Молон багшын хэлэһэн үгэнүүд мүнөө бултагаа тохёолдобо.

Үнгэрэгшэ зуун жэлэй эхиндэ манай гүрэндэ шуһан соогуур тогтоогдохон зүблэлтэ засагынь унажа үрдибэ.

Зоний хөмөрөөной захань мүнөө оройдоо харатганагүй.

Эрьхэ наранай, эрьелдэхэ газарай мүнхэшье һаань, хүнэй байдалда амгалан үе олдохо юм гү?

Мүнөө би энэ зохёолоо ном болгожо гаргаха хүсэлэнтэйб. Теэд хэблэлэшье талаар бага хубилалтанууд боложо, мүнөө ном гаргаханы айнахтар хүндэ болоо. Наһанайнгаа энэ ажалье яажышье һаань, хэблэхэ болоноб.

- Цэрэн Раднаевич, энэ хэрэгтэнтай амжалта хүсэлэнбди.

- һайн даа.

Мүнөө манай һонорто Цэрэн Галановай «Хун шубуун» гэхэн романаа хэһэгүүдые дурдагһанабди.

Д.ХУБИТУЕВ.

харахадаа, Буладай зосоо ехэ амгалан тэнюун боложо, ямаршые аюул тэрэндо тохёолдохогүй шэнгээр һанагдаба.

Наранай баруун тээ тонгойһон хонно нэгэ хун гэрһэ гаража, сэргэдэ уяатан байһан мориндо мордожо, саашаа соеруула. Үнишье болонгүй, тэрэ хун бургаһанан саанаһаа хэдэн тугалнуудые туужа, һооргоо бусаад, хореогоо тойруулан орхижо, моринһоо буугаад, гэртэ ороһоб.

- Энэ Амгалан! Амгалан сохом гэртэ ха юм! - гэжэ Булад зосоогоо шэбшэжэ, зүрхэһэнь сохисо айхабтараар шагнадаба. - Ахань хаана хаб? Али сагдаада алба хэнэ гү? Ошоо һаа, тэрэндо баригдаһаха гэшэ гүб?..

Халзан толгойн оройһоо энэ айл хүрэтэр таба, зургаан модоной зайтай һэн. Тэндэ хэн ябанаб гэжэ танихаһаа байха, хамаг юумэн хуу нэгэ адли үнэ зүһэтэй боложо, хүсэд морин, үхэрнье илгаруулхын аргагүй, агаарай зэрлэгэн соо манаран шиллэжэ байба. Тиммэнэ энэ хүнише юундэ заал һаа, Амгалан гэжэ һанаһан гэжэ Буладаһаа һураа һаа, тэрэ өөрөөшье галсага харюу үгэжэ шадахагүй һэн. Мүнөө тэрэндо Амгалан хүртэншгүй холо, тиммэнэ зүрхэ сэдхэхэдэнь бүришье урин налгайгаар һанагдаба.

Булад Амгалангай һедондо зун Шалсааньн оёо тахилганда танилсаа һэн.

Тэндэ анишье тэһэе хамаг Хэжэнгийн зон сулгаржа, айхабтар ехэ найр зугаа дэлгэрбэ. Үдэрнь бүхэ барилдаан үнгэргэгдэжэ, үдэрөөнишь түүдэбиһын наадан болобо.

Булад бүхэ барилдаанда баруун могоорхинише бултыень хаяжа, мүнхэн тобнонуудтай хүхэ торгон дэгэл шап абаад, тэрэндо тэндэ үмдэжэ, халсархай һарьмай тэрлэгэе унажа ерэнхэн хазаар моринһоо ороод, эмээл дээрүүр шэдэжэрхибэ.

- Юун энэ муухай тэрлэгэе

эмээл дээрэ хэрбишэ? Хожом үмдэжэб гэжэ һанаа гүш? Ханын саашань газарта. Хэрэггүй болоо ха юм! - гэжэ Булад тэрэндо гон омогорхолтойгоор хаража байһан нэгэ нүхэр хүбүүнишь хэлэб.

- Байн, хэрэгтэй болохо. Байһан хүбүүн шэнги сула торгон гэрлэгтэй ябаха гэжэ һанаа гүш? Ажалаа хэхэдэ, һарьмай дэгэлэ үмдэнэ бэзэб, - гэбэ нүгөө нүхэрнь.

Буладые зүүн могоорхин олооршо тойрожо, хэдэн гэрлэгтэй мурһоонь шангаар ташан, хитадай алаабхиин хожууда хамсыһаань татажа асарба.

- Бэрхэн, Булад! Одоол баруун могоорхиндо һаниһинь үзүүлэһэн даа!

- Үниһэйл нигэхэ юм һэн. Тэдэһини жэл бүхэндэ шап абажа годооршонхой!

- Хүбүүд, дан ехээр бү һүхирэддэ. Наран үшөө эртэ байна. Баруун могоорхин нимэ бузараар булганһандаа, һула һадахагүй, нэгэл юмэ бодожо байһан байха. Тэднэрэйман хор шаран гэжэ ехэ. Буладаа ояншуулан хүбүүд гэшэ, ондгожол байхаар. Үдэнэ түүдэбиһын нааданда нэгэл юумэн болохо даа!

- Орхил даа! Ши хамаг юумэнһээ ходо айжал ябахаш. Тэдэһини һур һүддэе дарагдаа, һүддэе хабнаа. Мүнөө маанаран урдаһаа бодохосоошье һанаа һаань, бидэ харюу үгэжэ шадахабди! - гэдэжэ, халуун хитад ханжаа архиһаа һонгожо эхилхэн хүбүүд үбсүүнүүдэ шажа оробод.

Арба һайса гаран тэргэ Ахуиюр шаралза нарһад тэрэ шагаараа оройнуудтайгаа асарагдажа, Шалсаана хэдэн хормондо үргэн добо дээрэ обоологдожо, хэдэн тэһэе гал аһаагдаба. Энэ галай дүлэн тэнгэри тулажа, ойро тойрон хэдэн модоной газарта гэрэл сасажа, үдэр шэнги гэрлэгэн болобо. Үргэн уужам Хэжэнгийн түхэрэһэй дүрбэн зүгһөө хөдө дээрһээ хараа һаа, энэ гал эһэн тодоор хаанашые үзэгдэхэ эргэһэн һэн. Галай түрүүһин

хүхэ дүлэнэй бага һунэжэ эхилэн хонно, хүбүүд басагад түүдэбиһэ тойрожо, гар гараа барисалдаад, еохор хатаржа оробод.

Булад нүхэд хүбүүдтэе баһал эндэ ербэ. Тэрэнэй нүхэдэнь хажуу тэнгэрэ найгадана. Ууһан архиһаа толгойнууд соонь туулан шэнги хүндэ боложо, газар, түүдэбиһын гал тэднэрэй шодоньнь урдуур эрьелдэжэ байһандаа үзэгдэбэ. Булад бэеэ гон нэртэгээр барихые оролдобо. Тугаарай баруун могойн хэдэн хүбүүд тэрэндо аһалдаа. Хажуугаарнь түхэе, мурһоонь угзараадшые гараха юм. Теэд Булад шүдэе хам зуугаад, байраһаа хүдэлжэ үгэбэ гүш.

Еохор түүг дундаа ябажа байба. Түүдэбиһын галһаа, хүхюун омогтойн дууһаа хүбүүд басагадан шюурнуудынь халажа, хүри улаанууд болоод, шапта шаптаар адхаасанан гарнуудда холо дээрүүр шэдэжэ, хүнүүдээрэ хайра галгүй газар дэбхэхэдэнь, басагадан зүүдэһүүд ханхилдажа, хүбүүдэн утаһан сасган бүһүүдтэе зүүһэн мунһэн хутаганууд галай толондо яларжа, хэлэнгүй һанхан байба.

Дуулаһан замран замжажа, гансаа олон хүмүүдэй нэгэ жэгдэ хүндөөр газарта бууханы соностоно. Энэ хадаа дуулаһан дууһан хуунаржа, шэнгэ дууһан гарахын урда тээ хоолойгоо баһалган, бэеэ бэдэһэн болобо гэшэ. Мүнөө дуулагдахаяа байһан шэнгэ дуун тэрэ хүнэй зосоохн байдалые харуулжа үгэхэ байна. Гунигтай хүн гунигаа дуулажа, хүхиутэй хүн солгон дуу тагаха. Мүн энэл үедэ шэнгэ дууһан түрэдэг байба. Тиммэнэ оройдоо түрүүн эндэ дуулаагүй шэнгэ хоолой шэнгэ дуу эхилэ һаань, наадан дахин ами абаһандаа, шэнгэ хүсөөр эхилэ, үгы һаань, еохор энэ түүдэбиһын галай һүтэжэ байһандаа, ууһаар, ошо тортог хайһаар угтаршаха байба. Галда шэнгэ сусал хаяһан шэнги, шэнгэ дуун хэрэгтэй болобо. Зон хаһаһаа шэнгэ дуун гарана ааб

гэжэ бэе бэе харасалдаад, абяагүйнүүд хүд гараа еһын тулада хүдэлгэн, дүхэригөө тойрон ябанад. Еохор һониео бууража эхилэ хэбэргэй.

Энэ үедэ дүхэригэй баруун хажууһаа шэнгэхэнишье һаа, солгон шапта хоолой дуу эхилэбэ. Зон тэрэн тэһэе эрьелдэжэ харабад. Энэ дуулаһан дуун, энэ хоолой тэндэ ябаһан зондо тон шэнгэ байба. Теэд тэрэ басаган олон зуун зон соо бэшэ, гансаараа талада ябаһандаа, зоной харасые огто обсоороогүй шэнги, толгойгоо дээрэ үргөөд, огторгойн хаяа шэргэн, хоолойгоо улам шапта болгобо.

Дүрбэн хүндын адагта Дүрбэн захын адуушан, Дүтын домогой отогто Дүтын ахай гүрбэнэ. Табан хүндын адагта Табан захын адуушан, Тархани домогой ёһодо Ганай ахай гүрбэнэ.

Түрүүн энэ басаганай дууе хэнишье дэмжэбэргүй. Үгынь мэдэхэ хүн байбагүй. Тэрэ бүхэли дүхэриг тойротороо гансаараа дуулаба. Шэнгээр носохон галай эһмэдэ тэрэ басаганай түхэрэе сагаан шюурнь гэрэлтэжэ, алта мунһөөр шэмгэлхэн зүүдэлхүүдэнь ошо татан ханхилдажа, уян үндэр бэснь түргөөр ябаһандань, нишэ тишгэе пугаран гуйбажа, газарта хүрэмэ уга хара гүрлөө үһэһиниш мур дээрүүришь сэрбэлэнэ.

Дүхэригэй нүгөө хажууда хэдэн хүбүүд хоорондоо шэбшэжэ, тохонгоудаараа бэе бэе дайралсан, тэрэ басаганай дууһан аялгые һажан, бүдүүн томо хоолойгоор дуулаажа эхилэбэ.

Хүнды голон модон шэнги Гүрбэлзэжэ наадаа. Хүрээ соох адуун шэнги Хүхнэлдэжэ наадаа. Хара буурал буга шэнги Хатархажа наадаа. Хашаа соох адуун шэнги Ханижа наадаа.

Энэһэй һүүдэ бүхэ дүхэриг тэрэ басаганай хонноһоо дууень дабтажа, еохор шэнгэ хүсөөр дүүшэбэ.

Эдэ бүгдэе еохорто ороогүй, дүхэригэй галаа тэрэ байгаад хаража байһан Булад тэрэ шэнгэ дуу дуулаһан басаганай хажууда орохо гэжэ шидэбэ. Тэрэ түргэн ахалан дүхэригтэ ерэд, шаптаар барисалдаад ябаһан хани хоер басагадэй гарнуудыень таһалба. Дуу дуулаһан басаганай гар тон халуухан, уни бутарма байба.

Энэ үедэ Буладай ара хажууһаань хэдэн хүбүүд дүхэриг эбдэжэ, дууша басаганай мурһоонь угзаржа, үшөө олон басагадтайгаар хамта харанхы руу юрьесэ татаад, абаад ябашаба. Шаг шуулан гаража, түүдэбиһын хажууда нэгэшье хүн үлэнгүй, хуу нишэ тишгэе сасаржа гүйдэнгэбэ.

- Энэ хэмшин? Тамсыһаам юундэ татаһини, табиһини! - гэдэһэн боложо, харанхы соо үшөө эндэ тэндэһээ, хонхосог, шугы, бургаһатай газарһаа еһын тулада хэлэһэн һүүлиһын һулахан абяанууд дуулааад, сар зуура ойро тойрон абяа шэмгэгүй болоһобо. Үүдэнэй саана ороод гарахаяа байһан һара үргэн талын дунда юунэй боложо байһынь тухайлаад, шэнгэн гайхалан шэнги, тэндэ шюураа бүтүүдэд үлэнгэбэ.

(Үргэлжэлэһын хожом гараха).

ХИТ-ПАРАД: «ХУН ШУБУУН» ШАН

Лихаратны! «Буряад үнэнэй» 2000 оной шилийн 20-ийн дугаарта толилогдоһон «Ногоон Дарагын хубилгаан» гэхэн статьяда бэшгэгдэһэн Долгор хүүхэн «Баргажан гостиницын 236-дахи таһалга соо понеделниктэ, средада, пятницыда үглоонэй 9-һоо үгдэһын 16 сар болоһор хүнүүдые хүлээн абаха.

предприятия, «Грант» гэхэн продюсерска түб энэ гранд-шоу концертын эмхидхэгшээ юм.

Үбэлэй һаари хүйтэнэй түлэгтөө байбашье, эстрадын дуунда дуратайшуула олоороо ержэ, залуу бэлэгтэнээ халуун аальга

ханда Аюшеевада, эрхим буряад дуунай түлөө Цэрэн Шойжонимаевта, эрхим ород дуунай түлөө Булаг Гомбоев гэгшээтэ мунгөөр хэгдэһэн «Хун шубуун», 1 мянган түхэриг тусхай дипломтойгоор баяр ёһололой оршондо барюулагдаба. Хун шубуунай дүрье мунгэшэ дархан Россия гүрэнэй шангай лауреат Батор Жагбаев бүтээгэ.

Гранд-шоу концертын ябсаһаа дэлгэрэнги тоосоон «Дүхэригэймнай» угаадахи дугаарта толилогдохо.

Далай ХУБИТУЕВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: баяр ёһололой үедэ. Гомбо САМБЯЛОБАЙ фото.

Буряада эстрадын хүгжэлтэ бүри һаянайше һаа, һүүлэй үедэ залуушуулай дунда үргэнөөр дэлгэржэ, олоной анхарал тажа эхилэнхэй. һайн дуунай композиторнууд Цэрэн Шойжонимаев, Баяр Батодоржиев, Виктор Малдаев, Инна Шагнаева, Баяр Хамаев, Булаг Гомбоев болон хүгжэмдэ дуратайшуулай олоон нүхэдэй хүсэл оролдолгоор энэ амжалта эхитэй.

Байгша оной февралын 2-то Буряада гүрэнэй оперо болон баледэй академическ театрай оргон соо «Хит-парад-2000-най» дүн гаргалгын олоной хабсадалгатай концерт болобо. Улаан-Үдэ хотын мэри, Буряада гүрэнэй телерадио-компани, гүрэнэй унитарна «Буряад үнэнэй» хэблэлэй байшан»

ташалаар дэмжээ. «Хит-парад-2000-най» дүн гаргалгада «Буряад үнэн» газетын уншагшаа эрбхитэйгээр хабсадажа, эстрадын дуунай 7 номинацида эрхимүүдые тодорюулба. Дуунай эрхим автор Гунгаа Чимитовтэ, хүгжэмэй эрхим автор Баяр Батодоржиевта, дуушагта хүгжэмын эрхимээр найруулагша (аранжировщик) Виктор Малдаевта, эршүүлэй дунда эрхим гүйсэгдэхигэ Эрдэни Батсүхта, эхтэрнүүдэй дунда эрхим гүйсэгдэхигэ Багма-

На лирической волне

Засверкает иней серебром Оттого, что холодна душа. Этой ночью мы с тобой вдвоем, Синяя-пресиняя звезда. Отчего мигаешь с высоты? Забавляешь? Твой невесел свет. Как от слов пустых и суеты Убежать? Ты знаешь или нет? Есть любовь большая у меня, И желание миру спеть о том, Но не сотворить душе огня, Иней там сверкает серебром. Далека от суеты звезда Отчего же холодна она? Перевод Галины ЧЕБОТАРЕВОЙ

«ОДОНОЙ» НҮХЭД, АМАР САЙН!

Хүүгэдэй «Одон» сэтгүүлэй хэблэлээр гараһан һүүлшын дугаар танилсага республиканска эдиршүүлэй номой санда үнгэрөө. Энэ дугаартамнай шүлэгүүдээ, зурагуудаа эльгээжэ, элдэб номин хэрэгүүд тухайгаа хөөрһэн Загарайн аймагай 1-дэхи ба 2-дэхи хургуулинуудай шабинар, нислэл хотын Советскэ районой Хүүгэдэй бэлэгэй байшанай «Зодиак» студини эдир корреспондентнүүд «Одон» хүндэтэ айшад болоо.

Үнгэрһэн жэлдэ сэтгүүлнай хэдэн конкурснуудые соносхоо Конкурсуудай дүнгүүд согсологдоод, илагнадагта шангууд барюулагдаа.

Захил хэһигдэй дунда илагшадые нэрлэбди: Улаан-Үдэн 89-дэхи хургуули-сэсрэлгэй 4 «в» класс; Саша Ламу (Баргажанай Баянгол нотаг); Женя Шабанова (Улаан-Үдэ); Зоя Баксан (Нархата һуури); Таяя Ешеева (Яруунын аймагай Мужыха тосхон).

Кроссворд зохёогшодой конкурсно шаларгаһад: Саша Ламуев, Саша Дугарова (Улаан-Үдэ), Юля Токарева (Зэдэн Петроавловка һуури).

«Х-Files» конкурсно илагнад: Юлия Астанина (Улаан-Үдэн 1-дэхи хургуули), Ксения Шнаб (нислэлэй 2-дохин хургуули).

Хүдөө аймагуудай хүбүүд, басагадта шангуудын почтоор ябуулагдаа мэдээсэе. Амаршаланбади!

Хүндэтэ уншагшади! Шэнэ Могой жэлдэ эдэ конкурснууднай дэхи соносхогдобо. «Одон» журналдаа олоороо захил хэжэ, хужарлан унша конкурснуудтамнай хабсадажа, шангуудта хүртгэхэ оныхат гэдэ найдана.

Манай индекс - 73879. Хахад жэлэй захилай сэн - 36 түхэриг.

Гуяна САМБЯЛОБАЙ «Одон» сэтгүүлэй редактор.

БУЙСТВО КРАСОК И СВЕТА

Бальжинима ДОРЖИЕВ родилась в 1950 г. в селе Улаан-Булак Агинского Бурятского автономного округа, закончила институт живописи, скульптуры и архитектуры им. И.Репина г. Санкт-Петербурга, участник всесоюзных, российских и зональных выставок с 1981 г.

«Земля и люди» 1984 г., «Молодость России» 1990 г., «Автономные республики» 1989 г. г. Москва, «Выставка семейных» г.Улаан-Удэ, г.Чита, персональная выставка г. Улаан-Удэ, 1994 г., зарубежные выставки: Индия, Франция, Сирия, Монголия, Китай. Работы находятся в музеях г. Улаан-Удэ, Читы, Якутска, Москвы, Монголии. В частных коллекциях: Голландии, Франции, Германии.

Спектакли на сцене государственного Бурятского академического театра драмы им. Х.Намсараева: «Король Лир» В.Шекспира, «Суты двух народов» К.Гольдони, «Похищенное

счастье», «Исповедь идиота» Р.Акутугава, «Встретимся в той жизни» Э.Сэнгэ.

С 1991 года главный художник Бурятского академического театра драмы

Творческий путь Бальжинимы Доржиева освещает яркая звезда. Первая персональная выставка в 1994 г. показала, что художник состоялся ярко и громко. Торжественно оуство красок, света, воздуха. Невозможно было выделить отдельные работы, настолько они все были связаны общим пространством цвета. Сюжеты мало о чем говорили: многочисленные «Ню», сюита о бегущих лошадях, портреты, в которых доминировал все тот же цвет. В 1993 г. Доржиев начинает работать в Бурятском академическом драматическом театре им. Х.Намсараева главным художником. Эта работа потребовала от уже сложившегося мастера нового постижения специфики театрального искусства

Спектакль «Похищенное счастье» по роману Батожабая (1997) показал, насколько Доржиев и в этом виде искусства гениален. Огромное колесо времени «сакра», одицетворяет неумолимое движение с его подтемами и спусками.

Всего Доржиевым за 5 лет в театре создано 15 спектаклей.

Бальжинима остается таким же энергичным, с неиссякаемым

юмором молодым человеком, каким мы его узнали 15 лет назад. А это вселяет надежду, что у него впереди еще много творчества. А.ЦЫРЕННИМАЕВА, искусствовед, член Союза художников России.

К юбилею художника

9 февраля с.г. открываем юбилейная персональная выставка (живопись, графика) члена Союза художников России народного художника Респ

лики Бурятия Бальжинимы ДОРЖИЕВА в художественном музее им. Сампилова.

Эмхидхэн байгуулагшад - Буряад Республикын Президент, Арадай Хурал болон Правительств

Advertisement for the newspaper 'Буряад үнэн' containing contact information for the editorial office, subscription rates, and distribution details. It lists the address in Ulaan-Ude, phone numbers, and the newspaper's index number (73879).